

**PIRKANMAAN
AMMATTIKORKEAKOULU**

**AJO-OIKEUSPÄÄTÖKSET
PIRKANMAAN POLIISILAITOKSESSA**

Marita Välimäki

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2009
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellisen asiantuntijuuden
suuntautumisvaihtoehto
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeudellinen asiantuntijuus -suuntautumisvaihtoehto

VÄLIMÄKI, MARITA:
Ajo-oikeuspäätökset Pirkanmaan poliisilaitoksessa

Opinnäytetyö 56 s., liitteet 8 s.
Huhtikuu 2009

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on antaa selkeä kuva poliisin ajo-oikeuspäätösten valmistelusta, itse päätöksenteosta ja siihen vaikuttavista laeista, ohjeista ja käytännöistä.

Pirkanmaan poliisilaitos aloitti toimintansa 1.1.2009. Sitä ennen ajo-oikeuskäsittelyjä käsitteli Ikaalisten ja Valkeakosken kihlakunnan poliisilaitoksessa poliisipäällikkö, Tampereella ja Vammalassa ylikonstaapeli, Kangasalan ja Mäntän kihlakunnissa komisario, Nokialla ylikonstaapeli ja komisario. Uudessa organisaatiossa ajo-oikeuskäsittelyjä tekevät sisäasiainministeriön Poliisin hallintorakennemuutoksen suunnitteluohjeen mukaisesti kuusi ylikonstaapelia. Heistä vain kolmella oli aikaisempaa kokemusta ajo-oikeuspäätösten tekemisestä saati hallinnollisista lupamenettelyistä.

Menetelmänä on käytetty eri lain säännöksiä, ja ne on koottu yhteen. Poliisin ylijohdon antamat poliisin arvot on liitetty mukaan.

Tuloksena on laaja, mutta kuitenkin tyypistetty ohjeistus ajo-oikeuspäätösten tekemiseen. Opinnäytetyötäni tehdessä törmäsin useaan vanhentuneeseen ohjeeseen. Ohjeet ovat myös hajallaan. Jokaisessa 31.12.2009 toimintansa lopettaneessa poliisilaitoksessa on toimittu ajo-oikeuspäätöksissä hieman eri tavalla. Osa ohjeista on lähetetty vuoden 2008 lopulla, jolloin ohjeista tuli muutenkin, ja näin ollen osa ohjeista on jäänyt huomaamatta.

Ajo-oikeuspäätökset eivät ole yksinkertaisia. Hallintolaki ohjaa toimintaa hyvin pitkälti, ja lupaylikonstaapelien koulutuksessa tulisikin kiinnittää tähän huomiota. Hallintolain käsittely on jäänyt varsin vähälle poliisihallinnossa yleensäkin. Hallintolaki vaatii kuulemaan henkilöä ennen päätöksentekoa, antamaan perustellun päätöksen ja valitusosoituksen.

YSA-sanat
Ajo-oikeus, hallinto, kuuleminen, poliisi

ABSTRACT

Pirkanmaa University of Applied Sciences
Degree Programme in Business and Administration
Legal Expertise

VÄLIMÄKI, MARITA:

The decisions on the right to drive in the Pirkanmaa Police Department

Bachelor's thesis 56 pages, appendices 8 pages

April 2009

The purpose of this thesis is to give clear instructions on the process where the police suspend a person's driving licence.

The Pirkanmaa Police Department was launched on 1.1.2009. Before that there were various practises. In some police districts it was the Police Chief who made the decisions on the right to drive; in other districts it was the Chief Inspector or the Sergeant who made these decisions. Now it is only the Sergeant. There are six Sergeants who make the decisions on the right to drive at the moment. Three of those Sergeants have never made these decisions in practise.

There are many laws and instruction books you must know. All instruction books and laws have been compiled in this thesis. You must also keep in mind the values of the Police.

I hope that my thesis could be used as an instruction manual so that the Sergeant could make good and acceptable decisions. A very important law is the Administrative Procedure Act. You must also know the Road Traffic Act.

You must keep in mind the principle of equality. The law must be the same to everyone. You must hear what somebody has to say, make a justifiable decision, and provide the direction of redress.

Keywords

Right to drive, administration , hearing, police

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	YLEISTÄ.....	7
3	MÄÄRITELMÄT	8
4	HALLINTOLAKI.....	10
4.1	Hallinnon oikeusperiaatteet ja arvot	12
4.1.1	Yhdenvertaisuusperiaate	12
4.1.2	Tarkoitussidonnaisuuden periaate.....	13
4.1.3	Objektiviteettiperiaate.....	14
4.1.4	Suhteellisuusperiaate	15
4.1.5	Luottamuksensuojaperiaate	15
4.2	Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus.....	16
4.3	Neuvontavelvollisuus.....	16
4.4	Hyvä kielenkäyttö ja käsittelyn kieli	17
4.5	Viranomaisten yhteistyö	17
4.6	Asian käsittelyä koskevat yleiset vaatimukset.....	17
4.6.1	Käsittelyn viivytyksettömyys	17
4.6.2	Asioiden yhdessä käsitteleminen	18
4.6.3	Tulkitseminen ja kääntäminen	18
4.6.4	Esteellisyys	18
4.6.5	Käsittelyn julkisuus.....	19
4.7	Asianosaisen kuuleminen	19
4.8	Päätöksen sisältövaatimukset.....	21
4.8.1	Päätöksen perusteluvollisuus	21
4.8.2	Päätöksen muotovaatimukset.....	22
4.8.3	Muutoksenhaku.....	22
4.9	Tiedoksianto.....	23
5	POLIISIN ARVOT	24
5.1	Oikeudenmukaisuus.....	24
5.2	Ammattitaito	24
5.3	Palveluperiaate.....	25
5.4	Henkilöstön hyvinvointi	25
5.5	Eurooppalaiset poliisin eettiset ohjeet	25
6	AJO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN	26

	5
7 AJOKIELTO.....	28
7.1 Ajokielto ja varoitus tieliikenteen seuraamusjärjestelmässä	30
7.2 Toimivalta.....	30
7.3 Väliaikainen ajokielto	32
7.3.1 Väliaikaisen ajokiellon kesto	33
7.4 Poliisin määräämä ajokielto.....	34
8 AJO-OIKEUSPÄÄTÖSASIAT	35
8.1 Toistuvat liikenerikkomukset	35
8.1.1 Uudet kuljettajat.....	37
8.1.2 Uusi kuljettajantutkinto.....	37
8.2 Varoitus.....	38
8.3 Vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuutta kohtaan.....	40
8.4 Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen.....	41
8.5 Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta.....	42
8.6 Valvottu ajo-oikeus.....	43
8.7 Terveystilan valvonta	44
8.7.1 Päihderiippuvuus	46
9 SALASSAPITO.....	49
10 POHDINTA.....	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET.....	55

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyöni tarkoitus on antaa uusille, lupahallinnossa toimiville poliisimiehille ja poliisissa työskentelevälle toimistohenkilöstölle ajo-oikeuspäätöksistä mahdollisimman kattava tietopaketti. Suurin osa lupahallintoon nyt nimitetyistä poliisimiehistä ei ole aikaisemmin, työskennellessään poliisin kenttätehtävissä, joutunut tekemisiin hallintolain kanssa, koska hallintolakia ei sovelleta poliisitoimintaan eikä esitutkintaan. Toimistohenkilöstöllä ei ole pätevöittävää koulutusta. Heillekin hallintolaki on suhteellisen vieras, vaikka hallintolakia sovelletaan nimenomaan lupahallintoon.

Tavoitteena on paitsi uusien lupahallinnossa työskentelevien poliisimiesten ohjaus uudessa tehtävässään myös kokeneempien poliisimiesten ja toimistohenkilöstön huomioiminen. On tärkeää tuntea hallintolaki ja sen vaikutus poliisissa tehtäviin hallinnollisiin päätöksiin.

Ajo-oikeuspäätöksissä olen rajannut alueen käsittelemään vain useimmiten esiin tulevia päätöksiä. Käsittelemättä jää muun muassa ehdollinen ajokielto, koska sen määrää tuomioistuin. Ajo-oikeuspäätöksiin luetaan myös ajokorttiluvan myöntämättä jättäminen ja erityisehtojen muutokset. Näitä en ole opinnäytetyössäni käsitellyt, en myöskään menettelyä, kun ulkomaalainen ajo-oikeuden haltija syyllistyy ajo-oikeutensa menetykseen Suomessa.

2 YLEISTÄ

Ajoneuvohallintokeskuksen internetsivujen mukaan ajokorttien määrä on lisääntynyt jatkuvasti. Vuonna 2001 ajokortteja luovutettiin 321 328 kpl ja 2007 luovutettavia ajokortteja oli jo 381 303 kpl, keskimääräinen vuosittainen määrä on 360 000 kpl.

Suomessa on tällä hetkellä käytössä kolme erilaista ajokorttimallia (liite 1). Kaikki suomalaiset käytössä olevat ajokortit on hyväksytty Euroopan Unionin ajokorttidirektiivissä 91/439/ETY. Ne kelpuutetaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja ETA-maissa. Sen sijaan varsinaista Euroopan yhteisön ajokorttia ei ole. Heinäkuun 1. päivästä 1996 jäsenvaltiot direktiivin mukaisesti jäsenvaltiot ovat myöntäneet ”yhteisön mallin” mukaisia ajokortteja. Tämä helpottaa ajokorttien tunnistamista jäsenmaiden kesken. Jäsenvaltioiden on tunnustettava kaikki muissa jäsenvaltioissa myönnetty ajokortit, vaikka ajokortti olisi vanhanmallinen ns. pahvikortti, eikä vastaisi yhteisön mallin mukaista ajokorttia. Ainoa edellytys on, että ajokortti on voimassa. Ajokorttia ei ole pakko vaihtaa henkilön muuttaessa toiseen jäsenvaltioon. Henkilöllä voi olla vain yhden jäsenvaltion antama ajokortti.

Lisäksi direktiivillä säädetään ajoneuvojen kuljettamiseen vaadittavat fyysisen ja henkisen suorituskyvyn vähimmäisvaatimukset. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden olisi voitava soveltaa kansallisia ajokorttien poisottamista tai määräaikaista tai lopullista peruuttamista koskevia kansallisia säännöksiä kaikkiin ajokortin haltijoihin, joiden vakituinen asuinpaikka on niiden alueella. Direktiivin säännöksillä pyritään liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Pirkanmaan poliisilaitos piti viikolla 8/2009 turvalaite- ja nopeusvalvontaseurantaa tehostetusti. Viikon aikana nopeusrikkkeitä kirjattiin 259 kappaletta. Viikon aikana tarkastettiin 1307 ajoneuvoa. Kuljettajista kahdeksan ajoi ilman ajo-oikeutta (Aamulehti 24.2.2008). Kansalaisten liikennekäyttäytyminen on heikentynyt, ja poliisi joutuu yhä usemmin puuttumaan siihen.

3 MÄÄRITELMÄT

Ajokorttiasetuksessa (845/90) määritellään lyhytaikainen ajo-oikeus ja lyhytaikainen ajokortti sekä vakinainen asuinpaikka.

Lyhytaikainen ajo-oikeus: kahden vuoden määräajan voimassa oleva auton ajo-oikeus

Lyhytaikainen ajokortti: lyhytaikaista ajo-oikeutta varten luovutettu ajokortti.

Ajokielto: henkilö on menettänyt ajo-oikeutensa.

Ajo-oikeuden haltija: on henkilö, jolle on luovutettu ajokortti tai tutkintotodistus kuljettajatutkinnon suorittamisesta.

Ajo-oikeuspäätös: poliisin tekemä kirjallinen hallintopäätös, jolla on puututtu ajo-oikeuden haltijan ajo-oikeuteen.

Normaali ajokiellon pituus: ajokiellon pituus, jossa ei ole otettu huomioon ajo-oikeuspäätökseen vaikuttavia lieventäviä tai koventavia seikkoja.

Ohje: hallintoviranomaisen alemmalle viranomaistalolle antama normi, jolla luodaan yhtenäisiä toimintaohjeita ja tarkennetaan lainsäädäntöä.

Poliisi: viranomainen, ei yksittäinen poliisimies.

Varoitus: ajo-oikeuden haltijalla säilyy oikeus ajoneuvon kuljettamiseen, mutta seuraavasta liikenneriikkomuksesta hänet tulee määrätä ajokieltoon.

Asuinpaikka: Vakinaisella asuinpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa henkilö asuu tavanomaisesti eli vähintään 185 päivää kalenterivuodesta sellaisten henkilökohtaisten ja ammatillisten siteiden vuoksi. Jos on kyse henkilöstä, jolla ei ole ammatillisia siteitä, paikkaa sellaisten henkilökohtaisten siteiden vuoksi, jotka osoittavat läheistä yhteyttä tämän henkilön ja hänen asuinpaikkansa välillä. Jos henkilön ammatilliset siteet ja henkilökohtaiset siteet ovat eri paikoissa ja henkilö tästä syystä asuu vuorotellen paikoissa, jotka sijaitsevat kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, hänen vakinaisena

asuinpaikkanaan pidetään sitä paikkaa, jossa hänen henkilökohtaiset siteensä ovat, jos hän palaa sinne säännöllisesti. Viimeksi mainitun edellytyksen ei tarvitse täytyä, jos henkilö asuu jäsenvaltiossa suorittaakseen siellä tietyn ajan kestävän tehtävän. Opiskelu yliopistossa tai muussa koulussa ei merkitse vakinaisen asuinpaikan muutosta.

4 HALLINTOLAKI

Hallintolaki (434/2003) on hallinnon toimintaa säätelevä yleislaki. Sen tarkoituksena on edistää ja toteuttaa hyvää hallintoa ja oikeusturvaa hallintoasioissa. Tarkoitus on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. On kuitenkin muistettava, että erityislaissa säädetyt säännökset menevät hallintolain edelle.

Hallintolakia sovelletaan valtion ja kunnan viranomaisiin, itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin, eduskunnan virastoihin, tasavallan presidentin kansliaan, valtion liikelaitoksiin sekä julkisoikeudellisiin yhdistyksiin ja yksityisiin niiden hoitaessa julkista hallintotehtävää. Poliisihallinnossa lupahallinto kuuluu hallintolain soveltamisalaan. Hallintolakia ei kuitenkaan sovelleta lainkäyttöön, poliisin esitutkintaan, poliisitutkintaan eikä ulosottoon. Esitutkinnasta on oma erityislakinsa, esitutkintalaki (449/87). Esitutkintaa on esitutkintalain 1 §:n mukaan rikoksen johdosta tapahtuva esitutkinta. Poliisitutkintaa on poliisilain (493/95) 37 §:n mukaan muuta poliisin toimitettavaksi säädettyä tutkintaa kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa, esimerkiksi hirvikolarit ja kuolemansyyn selvittäminen. Hallintolakia ei myöskään sovelleta sotilaskäskyihin ja muihin toimenpiteen suorittamista koskeviin hallinnon sisäisiin määräyksiin eikä laillisuusvalvontaan. Poliisilain säännöksillä on kuitenkin yhteys hallintolaissa säädettyihin hyvän hallinnon perusteisiin. Hyvän hallinnon perusteet koskevat kaikkea poliisitoimintaa.

Hallintoasian käsitettä ei ole laissa määritelty ja eduskunnan hallintovaliokunta perusteli mietinnössään 29/2002 vp, että käsitteen määrittely on vaikeaa ja sen tarvetta vähentää se, että hallintolakia sovelletaan myös hallintotoimintaan. Hallintovaliokunnan yksityiskohtaisissa perusteluissa sanotaan:

Hallinnon asiakkaiden näkökulmasta hallintoviranomaisten ja yksityisten julkisia hallintotehtäviä hoitavien tahojen toiminta näyttäytyy viranomaistoimintana, jossa keskeistä asiakkaan oikeuksien ja oikeussuojan toteuttamiseksi ei ole tunnustaa hallintoasiasiaa, vaan kyetä varmistumaan siitä, täyttääkö asiaa tai hallintotoimia suorittava viranomainen tai muu taho velvoitteensa asianmukaisesti. Keskeistä on myös selkeisiin säännöksiin perustuva tieto siitä, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia hallinnon asiakkaalla on hallinnossa asioidessaan taikka

käsiteltäessä hänen itsensä, jonkun muun tai viranomaisen vireillepanemaa asiaa”. (Hallintovaliokunnan mietintö 29/2002vp)

Mäenpää (2008) kirjoittaa, että hallintolain tarkoitus on siis toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa hallintoasioissa. Nämä tavoitteet perustuvat muodollisesti perustuslain 21 §:ään.

Oikeusturva. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa sekä muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsitteilyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 21 § on viranomaismenettelyä koskeva perusoikeussäännös. Se ilmentää uutta perusoikeusulottuvuutta.

Hallintolain tarkoitus on myöskin edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta (Mäenpää, 2008, 58). Tärkeintä on kuitenkin oikeusturvan toteutuminen. Mäenpää (2008) pitää menettelysäännösten ja muotosidonnaisuuden keskeisenä tehtävänä yksilön oikeusturvan edellytysten turvaamista sekä viranomaistoiminnan lainmukaisuuden ja ennakoitavuuden varmistamista. Kun pelisäännöt ovat ennalta määritelty hallintoasian käsittelyssä, se vahvistaa myös toiminnan objektivisuutta ja puolueettomuutta (Mäenpää 2008, 58). Menettelyn pitää olla asianmukaista, koska hallintoon liittyy asiakkaiden taholta odotuksia ja vaatimuksia. Viranomaisella on neuvontavelvollisuus, ja kansalaisella on oikeus odottaa ripeää käsittelyä asiassaan. Tärkeä tavoite on myös asian selvittäminen ja sisällöltään oikean ratkaisun tekeminen (Mäenpää 2008, 59). Vuorovaikutukseen pitää myös kiinnittää huomiota. Vuorovaikutustaitoja tarvitaan kuulemisessa. Vuorovaikutukseen kuuluu selvittämisvastuuta myös kansalaisen taholta asiassaan sekä se, että kansalaiselle varataan mahdollisuus kertoa asiasta oma käsityksensä.

Hallintolain 2 §:ssä säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Hallintopäätösten tekemisessä on siis hyvän hallinnon perusteet pidettävä mielessä. Tärkeää on muistaa hyvän hallinnon perusteet myös poliisin tekemisissä konkreettisissa toimissa, esimerkiksi yleisen järjestyksen ja turvaamisen ylläpitotehtävien yhteydessä. Hyvän hallinnon perusteisiin kuuluu

hallinnon oikeusperiaatteet, palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus, neuvonta, hyvän kielenkäytön vaatimus ja viranomaisten yhteistyö. Hallintoasian käsittelyn yleiset periaatteet ovat hallintolain 5 luvussa. Niitä ovat käsittelyn viivytyksettömyys, julkisuus, asioiden yhdessä käsitteleminen, tulkitseminen ja kääntäminen sekä esteellisyys.

4.1 Hallinnon oikeusperiaatteet ja arvot

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Etenkin EU-oikeudellisen oikeuskäytännön vaikutuksesta on tarve suojata perusteltuja odotuksia. Hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita ovat yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, objektiviteettiperiaate, suhteellisuus ja luottamuksensuoja. Mäenpään (2008) mukaan nämä yleiset hallinnon oikeusperiaatteet ovat vastaavia kuin hallintolaissa mainitut hallinnon oikeusperiaatteet. Hallinnon oikeusperiaatteiden erot eivät ole täysin selvärajaisia, ja niinpä niitä voidaan soveltaa päällekkäin. (Mäenpää 2008, 5).

4.1.1 Yhdenvertaisuusperiaate

Perustuslain (731/99) mukaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Hallintolain yhdenvertaisuusperiaate täsmentää hallintotoiminnassa perustuslain vaatimuksia. Säännös, jonka mukaan viranomaisten on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti, koskee kaikkea viranomaistoimintaa. Hyväksyttävä yhteiskunnan etu voi kuitenkin oikeuttaa ihmisten erilaisen kohtelun. Lainsäätäjät arvioi viime kädessä ne yleisesti hyväksyttävät periaatteet, jotka oikeuttavat asettamaan ihmiset erilaiseen asemaan. Yhdenvertaisuus laajenee koskemaan myös kaikkia asianosaisia, jotka asiaan liittyvät tai joiden elämään päätös vaikuttaa.

Kun viranomainen käyttää harkintavaltaansa, sen on oltava samanlaista kaikkien kansalaisten keskuudessa. Viranomainen ei voi syrjiä ketään alkuperän, rodun, sukupuolen, iän, poliittisen tai yhteiskunnallisen näkemyksen tai muun vastaavan syyn perusteella. Viranomaisen on tehtävä samanlaisessa asiassa samanlainen päätös. Kansalaisten yhdenvertaisuuden tulee toteutua asuinpaikasta riippumatta. Päätösten on oltava johdonmukaisia. Poliisi ei voi muuttaa mielivaltaisesti linjaansa ellei siihen ole perusteltua syytä. Tällaisena perusteltuna syynä voidaan pitää sisäasiainministeriön ohjeistusta, joka saattaa muuttua. Näin kävi marraskuussa 2008 sisäasiainministeriön ohjeessa päihdeseurantaan määräämisestä. Aiemmin lyhytaikaisen ajo-oikeuden omaava kuljettaja määrättiin toimittamaan päihdealaan erikoistuneen lääkärin lausunto jo yhdestä rattijuopumuksesta. Uudessa ohjeessaan ministeriö katsoo, että lyhytaikaisen ajo-oikeuden omaavia koskee sama säännös kuin ns. varsinaisen ajo-oikeuden omaava kuljettajaakin.

4.1.2 Tarkoitussidonnaisuuden periaate

Perustuslain mukaan kaiken julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on tarkoin noudatettava lakia. Lainalaisuusperiaatteen mukaan kaikki julkisen vallan käyttö edellyttää lakiin perustuvaa valtuutusta. Tämän vuoksi eri hallinnon aloilla on säädetty lakitasoisesti julkisen vallan käytöstä. Toimivalta tarkoittaa siis viranomaisen oikeutta käyttää julkista valtaa. Viranomainen on julkista tehtävää hoitava valtion tai muun julkisyhteisön toimielin, ja sillä on lain mukaan itsenäistä toimi- ja päätösvaltaa. Toimivalta määrittää, miten laajasti ja millä tavoin yksityisen kansalaisen asemaan voidaan hallinnollisin toimin vaikuttaa päättämällä tämän eduista ja oikeuksista tai asettamalla sitovia velvollisuuksia tai rajoituksia. Poliisin toimivalta on poliisilaissa (493/95). Poliisilaki säätelee poliisin tehtävistä, poliisin toiminnan yleisistä periaatteista ja poliisin erilaisista toimivaltuuksista.

Poliisilain 1 §:n mukaan poliisin tehtävä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen asukkaiden sekä alueella olevien yhteisöjen kanssa turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tämän lisäksi poliisin on suoritettava myös sille

erikseen säädetyt tehtävät ja annettava tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua. Poliisilain 1 § ei ole poliisille yleisvaltuuden luova toimivaltanormi vaan yksittäisistä toimivaltuuksista ja niiden rajoista säädellään tarkasti muualla lainsäädännössä.

Ajo-oikeuspäätöksillä turvataan yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisin päätöksissä on tärkeää tarkoitussidonnaisuus. Poliisi ei saa käyttää mielivaltaa, ja yhdenvertaisuus pitää muistaa joka hetki eli oikeudellisesti samanlaisissa tilanteissa ei saa päätyä ristiriitaisiin ratkaisuihin (Helminen, Kuusinen, Salminen 1999, 213). Lain suomaa harkintavaltaa voi käyttää vain siihen tarkoitukseen, mihin se on määritelty tai muutoin tarkoitettu käytettäväksi.

4.1.3 Objektiviteettiperiaate

Viranomaisen on toimittava puolueettomasti ja asianmukaisesti. Kansalaisten tulee saada luottaa tähän periaatteeseen. Perustuslaissa kielletään syrjintä. Ketään ei siis saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Viranomaisen ei saa suosia ystäviään ja muita läheisiään päätöksenteossa.

Myös esteellisyysäännökset on muistettava. Esteellisyysäännöksillä turvataan puolueeton ja riippumaton käsittely. Esteellinen virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä käsittelyssä, esittelyssä tai itse päätöksen teossa. Hän voi suorittaa teknisiä toimia tai esimerkiksi tavanomaista toimistotyötä. Sukulaispiiri voidaan jakaa kolmeen ryhmään: virkamiehen lähisuku, virkamiehen kaukaisempi suku ja virkamiehen puolison lähisuku. Esteellisyys on ratkaistava itse ja viipymättä.

Pirkanmaan poliisilaitoksessa ajo-oikeuspäätöksiä tekee kuusi ylikonstaapelia. Heidän kaikkien toimivalta on Pirkanmaan maakunnan alueella. Tämä mahdollistaa sen, ettei kukaan joudu päättämään omien sukulaisten tai ystäviensä ajo-oikeusasiaa. Virkamies ei saa antaa omien henkilökohtaisten mielipiteidensä ja arvostustensa vaikuttua tekemiinsä ratkaisuihin. Virkamieheltä on kielletty taloudellisen tai oman hyödyn tavoitteleminen. Virkamieslaissa ja rikoslaissa olevat säännökset tulevat vastaan, mikäli esteellisyysäännöksiä rikotaan. Mikäli esteellisyysäännöksiä rikotaan, voidaan päätös

kumota. Tärkeää on kuitenkin muistaa virkavastuu. Aiheeton, toistuva itsensä jääväminen taas saattaa johtaa virkavelvollisuuden rikkomiseen.

4.1.4 Suhteellisuusperiaate

Poliisin on harkintaa tehdessään mietittävä päätöksen vaikutuksen asianmukaisuus, tehokkuus, sopivuus sekä tarpeellisuus, välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus.

Ensin on mietittävä, mitä ajokiellolla tavoitellaan. Tavoitteena voidaan pitää hyvää liikennekäyttäytymistä. Ajokiellolla halutaan osoittaa, että henkilön ajokäyttäytyminen on ollut moitittavaa. Hän on käyttäytynyt liikenteessä joko aiheuttaen itselleen ja muille vaaraa, ja tämä käytös on moitittavaa. Pitää harkita, onko teko ollut asianmukainen. Onko teko ollut omiaan vaarantamaan liikennettä. Vai onko kenties joku yksittäinen konstaapeli käyttänyt mielivaltaansa ja ottanut ajokortin ”huvikseen tai kostaakseen jostain” pois. Tämän jälkeen mietitään, mikä olisi tehokkain tapa puuttua henkilön liikennekäyttäytymiseen, että se muuttuisi, ja teko jäisi yksittäiseksi. Onko se ajokielto vai riittääkö varoitus? Mikä olisi sopiva ajokiellon pituus? Onko hänellä esimerkiksi läheisiä, jotka ovat riippuvaisia hänen ajo-oikeudestaan? Tarvitseeko hän työkseen ajokorttia? Miten työnantaja suhtautuu, jos ammatikseen autoa ajavalta viedään ajo-oikeus? Onko kuukauden ajokielto sopiva vai osoittaako teko, ettei hän piittaa tieliikennesäädöksistä, ja hänet pitää määrätä uuteen kuljettajatutkintoon. Onko ylinopeus ollut suuri vai pieni, riittääkö varoitus? Mikä on se välttämätön rangaistus hänelle?

Mäenpään (2008, 74) mukaan viranomaisen tekemä päätöksen on oltava oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden. Niistä on valittava vähiten rajoittava tai oikeuksiin puuttuva. Harkintavallan laajuus vaihtelee. Se voi olla vapaata tai sidottua harkintaa eli tarkoituksenmukaisuus- tai oikeusharkintaa. Kumpaakin on käytettävä.

4.1.5 Luottamuksensuojaperiaate

Mäenpään (2008) mukaan kansalaisella on oikeus luottaa, että viranomainen noudattaa lakia, yleisiä oikeusperiaatteita ja asianmukaisesti voimaansaatettuja kansainvälisiä

sopimuksia. Vastaavasti viranomaisella on velvollisuus noudattaa antamiaaan lupauksia ja päätöksiä. Viranomainen noudattaa omaksuttua tulkintalinjaa ja tuomioistuimen päätöksiä. Mikäli asiasta valitetaan ja tuomioistuin katsoo valituksen olleen aiheellinen, viranomaisen on korjattava menettelyään. Viranomainen ei voi tehdä taannehtivia päätöksiä. (Mäenpää 2008, 77). Kansalainen voi ollessaan vilpittömässä mielessä (hän ei tiennyt eikä pitänytkään tietää) luottaa viranomaisen antamiin neuvoihin ja lupauksiin ja ennen kaikkea siihen, että päätös on lainmukainen.

4.2 Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Pykälässä korostetaan asiakasnäkökohtaa ja niinpä asiointia järjestettäessä on kiinnitettävä riittävästi huomiota asiakkaiden tarpeisiin. Yhteiskunnan on turvattava viranomaispalvelujen saatavuus. Huomioitava on kuitenkin viranomaistoiminnan tuloksellisuuden parantaminen. Poliisin hallintorakenneuudistuksen yhteydessä Pirkanmaan poliisilaitos halusi pitää kiinni asiakkaiden tarpeista ja niinpä poliisin palvelupisteitä jäi, vaikka sisäasiainministeriö antoi kriteerit henkilöstön määristä ja pisteiden etäisyyksistä, poliisiasemille - lähelle asiakkaita.

4.3 Neuvontavelvollisuus

Neuvontavelvollisuudesta säädetään hallintolain 8 §:ssä. Neuvonta on lähinnä sitä, että kansalaisille kerrotaan, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia heillä on, ja miten heidän tulisi menetellä saadakseen asiansa vireille ja vaatimuksensa tutkituksi. Asiakkaalla mahdollisesti olevat väärinkäsitykset tulee myös oikaista. Viranomaisen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Viranomaisen on myös vastattava sille tulleisiin kysymyksiin ilman aiheetonta viivästystä. Neuvonta on maksutonta. Tärkeää on muistaa, että viranomainen ei voi toimia asiakkaansa asiamiehenä. Esimerkiksi lomakkeen täyttäminen asiakkaan puolesta tekee viranomaisesta asiamiehen.

4.4 Hyvä kielenkäyttö ja käsittelyn kieli

Hallintolain 9 §:n mukaan viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Tarvittaessa on kutsuttava tulkki päätöksentekotilaisuuteen. Pirkanmaan poliisilaitos ostaa tulkkipalvelut Pirkanmaan tulkkikeskukselta.

4.5 Viranomaisten yhteistyö

Hallintolain 10 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä ja muutenkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Poliisihallinnossa tällaisia yhteistyökumppaneita ovat mm. ajoneuvohallintokeskus, terveyskeskukset, ulosottoviranomainen ja tuomioistuimet. Virka-avusta eri viranomaisten välillä on säädetty erikseen.

4.6 Asian käsittelyä koskevat yleiset vaatimukset

4.6.1 Käsittelyn viivytyksettömyys

Hallintolaki 23 § 1 momentin mukaan ”asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä”. On valitettavaa, että Ajoneuvohallintokeskus saa oikeusrekisterikeskukselta tiedot kansalaisten sakoista viiveellä. Tehokkainta puuttua kansalaisten liikennekäyttäytymiseen olisi, jos siihen voitaisiin puuttua välittömästi rikkeen tapahduttua. Nyt tietojen välittyminen viranomaiselta toiselle vie kohtuuttoman kauan ja asia ei ole enää niin hyvin muistissa, jos rikkeestä on kulunut kuukausia.

4.6.2 Asioiden yhdessä käsitteleminen

Hallintolain 25 §:n mukaan mikäli asianosaisella on samassa viranomaisessa kaksi tai useampia asioita vireillä samanaikaisesti, ja ratkaisut saattavat vaikuttaa toisiinsa, asiat on valmisteltava ja käsiteltävä samalla kertaa ellei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se asian luonteen vuoksi ole tarpeetonta. Tällainen asia voi olla esimerkiksi, jos ajo-oikeuden haltija on kutsuttu toistuvista liikenerikkomuksista ajo-oikeuskäsittelyyn, ja hänellä on kutsussa mainittujen rikkeiden lisäksi tullut uusi rike.

4.6.3 Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on velvollinen järjestämään tulkitsemisen ja kääntämisen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos romaani- tai viittomakieltä taikka muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi (hallintolaki 26 §).

4.6.4 Esteellisyys

Viranomaisen puolueettomuus ei saa tulla kyseenalaiseksi. Hallintolain 27 §, 28 § ja 29 § käsittelee esteellisyyttä. On muistettava, että virkamiehen aiempi toiminta tai jokin erityinen suhde asiaan voi aiheuttaa epäilyjä hänen kyvystään toimia puolueettomasti. Virkamiehen on syytä pidättäytyä osallistumasta asian käsittelyyn, jos esteellisyys on tulkinnanvaraista.

Luottamukseen liittyy myös virkamiehen käytös. Virkamieslainsäädännön mukaan valtion virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Ihmisten välisessä kanssakäymisessä edellytetään hyviä käytöstapoja ja tasapuolista kohtelua. Virkamies ei saa olla ylimielinen eikä töykeä.

4.6.5 Käsittelyn julkisuus

Ajo-oikeuspäätökset ovat julkisia eli kuka vaan voi saada siitä jäljennöksen. Julkisuudesta säätelee hallintolain 24 §, mutta koska julkisuuslainsäädäntö on poliisihallinnon osalta laaja, sitä en käsittele opinnäytetyössäni tämän enempää.

4.7 Asianosaisen kuuleminen

Hallintopäätösten teossa on tärkeää asianomaisen henkilön kuuleminen. Hallintolain mukaan asianosaista on ennen päätöksen tekoa kuultava. Tällä halutaan vahvistaa asianosaisen oikeusturvaa. Julkista valtaa ei myöskään haluta käyttää yksipuolisesti. Kuuleminen edistää asian selvittämistä. Mäenpään (2008) mukaan kuulemisella on neljä perustehtävää.

1) Oikeusturva

Jotta asianomaisen oikeusturva taattaisiin, viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä varattava asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi.

2) Tasapuolisuus

Jotta tasapuolisuus toteutuu, asianosaisella on oikeus saada täysin sama tieto, joka on viranomaisellakin.

3) Selvityskeino

Asianomainen voi tuoda päätöksentekijälle sellaista tietoa, mitä tällä ei ehkä muuten olisi.

4) Vuorovaikutteisuus

Asianosaisen mielipiteille ja kannanotoille annetaan merkitystä (Mäenpää 2008, 184).

Poliisin on siis varattava asianosaiselle todellinen tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta ja antaa selityksensä sellaisista seikoista, jotka saattavat vaikuttaa ratkaisuun. Näiden on oltava tosiseikkoja ja olemassa olevia todisteita. Poliisilla on velvollisuus esittää kaikki tiedossaan olevat mahdolliset päätökseen vaikuttavat seikat. Poliisin on esitettävä myös

tiedossaan olevat seikat, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisemiseen, esimerkiksi jos henkilön ajokäyttäytymisestä on tullut yhteydenottoja naapurustolta tai sukulaisilta.

Asianosaiselle on etukäteen hyvissä ajoin ilmoitettava, mihin seikkoihin kuuleminen perustuu, käsittelyn ja kuulemisen tarkoitus ja annettava määräaika selityksen antamiselle. Siksi on tärkeää mainita nämä jo kirjallisessa kutsussa, joka asianosaiselle lähetetään. Kutsu annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona eli lähetetään postitse. Asianosaisen katsotaan saaneen kirjeen tiedoksi seitsemäntenä päivänä lähettämisestä. Kutsussa jo on siis yksilöitävä ne seikat, joista selitystä pyydetään sekä ilmoitettava, että määräajan noudattamatta jättäminen tai poissaolo asian käsittelystä ei estä asian ratkaisemista. Liitteenä yksi Pirkanmaan poliisilaitoksessa käytössä oleva kutsu (liite 2).

Asianosaisia ovat ne, joiden oikeudesta, edusta tai velvollisuudesta tilaisuudessa päätetään. Alaikäisten kohdalla pitää kuulla lapsen huoltajia (Helminen, Kuusimäki, Salminen 1999, 218). Tämä tarkoittaa sitä, että alaikäisen molemmat huoltajat on kutsuttava ajo-oikeuskäsittelyyn. Kun asianosaisen laillinen edustaja käyttää puhevaltaa, myös asianosaista itseään on kuultava. Ja vastaavasti asianosaisen laillista edustajaa pitää kuulla, jos asianosainen itse käyttää puhevaltaa. 15 vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja huoltajalla on kummallakin erikseen itsenäinen puhevalta (Mäenpää 2008, 190). Pirkanmaan poliisilaitokselta lähetetään kutsu ajo-oikeuskäsittelyyn aina myös alaikäisen molemmille huoltajille.

Kuulemistilaisuuden on tarkoitus olla laaja-alainen ja vuorovaikutteinen keskustelu. Tavoitteena on saada aikaan vuoropuhelua kuljettajan ja poliisin välille. Tarkoituksena on keskustella kuljettajan ajokäyttäytymisestä ja siihen johtaneista syistä sekä ennen kaikkea saada aikaan muutosta liikennekäyttäytymiseen myös keskustelun keinoin.

Asianosaisen mielipide kirjataan päätökseen. Poliisin on harkittava, onko selitys sellainen, että rikkeestä olisi mahdollista antaa varoitusta tai mikäli päädytään määräämään ajokiello, harkittava ajokiellon pituutta. Asianomainen voi myös lausua mielipiteensä ajokiellon pituudesta.

Mikäli asianosaista ei kuulla, tapahtuu menettelyvirhe. Päätös voidaan muutoksenhaulla kumota kokonaan tai siltä osin kuin asianosaista ei ole kuultu (Mäenpää 2008, 193).

Mikäli kuuleminen on laiminlyöty, se antaa perusteen hakea päätökseen lisäksi ylimääräistä muutoksenhakua.

4.8 Päätöksen sisältövaatimukset

Perustuslain 21 § 2 momentin mukaan yhtenä hyvän hallinnon osatekijänä on turvattu oikeus saada perusteltu päätös. Viranomaisella on velvollisuus käsitellä asia. Ratkaisupakkoa ei ole mutta virkamiehelle voi tulla seuraamuksia, mikäli hän jättää asian ratkaisematta. Päätös on annettava pääsääntöisesti kirjallisena. Suullisena päätös voidaan antaa, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi. Suullinen päätös on annettava myös kirjallisena, ja siinä on oltava valitusosoitus. Perusteluvaatimuksesta säädetään niin ikään hallintolaissa.

- Päätöksessä on oltava vähintään, mitä asia koskee, ja miten se on ratkaistu.
- Päätöksen on oltava asiallinen, selkeä ja ymmärrettävä.
- Päätöksen tehnyt viranomainen on yksilöitävä.
- Päätökseen on kirjattava päätöksenteon ajankohta.
- Hyvään hallintoon kuuluu päätöksentekijän nimen mainitseminen. Hallintolaki ei kuitenkaan edellytä päätöksentekijän nimeä.
- Eriävä mielipide tulisi kirjata päätökseen.
- Päätöksessä pitää mainita asianosaiset, pelkkä nimeltä mainitseminen riittää.
- Hallintolaki ei edellytä päätöksen allekirjoittamista. Hyvään hallintoon allekirjoittaminen kuuluu.
- Päätöksessä käytettävän kielen tulee olla ymmärrettävää (Mäenpää, 2008, 224 – 226).

Ajo-oikeuspäätös tulee siis antaa kirjallisena. Päätöksessä tulee olla asiaratkaisu sekä sen perustelut. Liitteenä poliisin ajo-oikeuspäätös –lomake (liite 3).

4.8.1 Päätöksen perusteluvelvollisuus

Hyvään hallintoon kuuluu antaa perusteltu päätös. Päätöksen antaminen on turvattu hallintolaissa. Mäenpään(2008) mukaan perustelujen tehtävät ovat hyvän ja avoimen hallinnon toteuttaminen sekä oikeusturvan toteutuminen. Perustelut mahdollistavat päätöksen lainmukaisuuden ja muutoksenhaun tarpeen arvioinnin. Perustelujen tehtävä on myös varmistaa, että viranomaisen on käyttänyt harkintavaltaansa lain ja hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti. Tämä taas vahvistaa luottamusta viranomaistoiminnan asianmukaisuuteen ja puolueettomuuteen. Perusteluissa on mainittuna sovelletut säännökset, jolloin toteutuu myös hallinnon lainalaisuuden vaatimus. (Mäenpää 2008, 227).

Päätöksen perusteluista on käytävä ilmi, mitkä asiat ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Perusteluissa on viitattava käytettyihin lain säännöksiin. Perustelujen on oltava selkeät, yksilöidyt ja ymmärrettävät. Mikäli päätökseen sisältyy asiassa jokin erillinen ratkaisu, se on perusteltava myös (Mäenpää 2008, 227).

On muistettava, että päätös ei voi perustua yksinomaan viranomaisen määräyksiin tai ohjeisiin. Julkisen vallan käytön tulee aina perustua lakiin. Poliisi ei voi ajo-oikeuspäätöksiä perustellessaan käyttää siis perusteluina pelkästään sisäasiainministeriön antamaa ohjeistusta, vaan perusteluissa pitää aina olla viittaus ajo-oikeuslainsäädäntöön. Hyvä olisi vielä löytää sitovaa oikeuskäytäntöä perusteluihin, mutta siihen ei nykyinen työmäärä anna mahdollisuutta. Pelkkä viittaus lainsäädäntöön ei silti riitä perusteluiksi. Perusteluista on käytävä ilmi selvitykset ja tosiseikat, joiden perusteella päätökseen on päädytty.

4.8.2 Päätöksen muotovaatimukset

Hallintolain mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisena. ”Hallintopäätöksellä tarkoitetaan hallintoasian ratkaisun sisältävää ja yleensä myös asian käsittelyn viranomaisessa päättävää päätöstä.” (Mäenpää 2008, 232).

4.8.3 Muutoksenhaku

Hallintopäätöksistä voi siis valittaa. Poliisin hallinnollisista päätöksistä valitetaan hallinto-oikeuteen. Valituskelpoiseen päätökseen on liitettävä valitusosoitus (liite 4). Valitusosoituksessa on oltava valitusviranomainen, valitusaika ja mistä se luetaan. Päätöksen tekijän on selostettava vaatimukset valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä sekä valituksen perille toimittamisesta.

4.9 Tiedoksianto

Hallintopäätöksen tiedoksianto tarkoittaa yksittäisen hallintopäätöksen ratkaisun saattamista asianosaisten tietoon. Päätös on annettava tiedoksi kaikille niille, jonka oikeusasemaa se koskee. Tiedoksiantamisen on tapahduttava viipymättä päätöksenteosta (hallintolaki 54 §).

Ajo-oikeuskäsittelyssä asianomainen on yleensä paikalla, ja tiedoksianto tapahtuu tässä tilaisuudessa. Tiedoksianto tapahtuu ottamalla asianosaisen allekirjoitus ajo-oikeuspäätöslomakkeelle. Mikäli asianomainen ei suostu allekirjoittamaan, tehdään tästä merkintä allekirjoituksen kohdalle. Jos asianosainen ei ole paikalla, tiedoksianto tapahtuu poliisipartion toimesta, koska usein ajo-oikeuspäätökseen liittyy ajo-oikeuden haltuunotto eli käytännössä ajokortti pitää saada poliisin haltuun.

Tiedoksiantaminen on tärkeää, koska päätös on täytäntöönpanokelpoinen vasta, kun asianosainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätöksen oikeusvaikutukset alkavat vasta, kun päätös on annettu tiedoksi.

Tästä esimerkkinä

KHO 21.12.2007 T 350: Poliisin rekisteriin oli tehty merkintä, jonka mukaan P:lle oli palautettu ajo-oikeus ja lääkärintodistus oli toimitettava määräaikaan mennessä. Poliisilaitos ei ollut tehnyt lääkärintodistuksen esittämisvelvollisuudesta kirjallista päätöstä, joka olisi tiedoksiannettu P:lle. Koska poliisi ei siten ollut asettanut P:lle lääkärintodistuksen toimittamiseksi määräaika, poliisilaitos ei voinut määrätä P:tä ajokieltoon sillä perusteella, ettei P ollut toimittanut lääkärintodistusta määräaikaan mennessä.

Tiedoksiannon toimittamisesta vastaa asian ratkaissut viranomainen.

5 POLIISIN ARVOT

Sisäasiainministeriö on vahvistanut 18.1.2008 poliisin arvot. Ne on koottu ohjaamaan jokapäiväisessä työssä tehtäviä valintoja.

Poliisin arvot ovat:

- oikeudenmukaisuus
- ammattitaito
- palveluperiaate
- henkilöstön hyvinvointi

Arvojen pääviestien yhteisöllisyys syntyy siitä, että poliisihallinnossa ja siellä työskentelevillä ihmisillä on samanlainen viitekehys toimia ja toiminnassa yhteinen suunta. Arvojen ja niiden sisällön tulisi olla jokapäiväisessä toiminnassa tuki, johon voidaan esim. ongelmatilanteissa tukeutua ja tarkastella, onko toiminta ollut arvojen mukaista vai ei.

5.1 Oikeudenmukaisuus

Poliisin on noudatettava lakeja, asetuksia, normeja ja eettisiä ohjeita sekä virkatehtävissä että yksityiselämässä. Poliisin pitää olla esimerkki muille. Poliisin on kohdeltava kaikkia henkilöitä tasapuolisesti ja muistettava, että laki on kaikille sama. Poliisin pitää olla luotettava ja lahjomaton, tämä on poliisin brändin peruskivi.

5.2 Ammattitaito

Uusien työtehtävien kautta oppii uutta. Uuden oppiminen on kehittymisen edellytys. Jokaisen virkamiehen on kannettava vastuunsa kokonaisuudesta ja yritettävä parhaansa. Jokaisen työpanoksella on merkitystä työyhteisössä. Osaamista pitää kehittää. Poliisin työympäristö ja -menetelmät muuttuvat jatkuvasti.

5.3 Palveluperiaate

Poliisi tarjoaa perusturvallisuutta kaikille kansalaisille. On muistettava perustuslain mukainen poliisin perustehtävä. Asiakas pitää tunnistaa ja palvella asiakasta. Asiakastyytyväisyys on tärkeimpiä mittareita.

5.4 Henkilöstön hyvinvointi

On muistettava sekä asioiden että ihmisten johtamisen tärkeys. Johtaminen on kriittinen menestystekijä. Omalla käytöksellä voi vaikuttaa positiivisesti työyksikön ilmapiiriin ja yhdessä tekemiseen. Hyvä johtolause on: tee muille niin kuin toivoisit itsellesi tehtävän. On pyrittävä monimuotoiseen ja mielekkääseen työnkuvaan, sillä mielekäs työn sisältö luo työhyvinvointia. On osattava tasapainottaa työ, perhe ja vapaa-aika. Elämä on kokonaisuus.

5.5 Eurooppalaiset poliisin eettiset ohjeet

Euroopan neuvosto on antanut jäsenvaltioilleen suosituksen poliisin eettisistä ohjeista. Niissä kiteytetään laillisuusperiaatteelle rakentuvissa yhteiskunnissa sovellettavat periaatteet poliisin toiminnassa.

6 AJO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN

Ajokorttiasetuksessa (845/90) on säädelty moottorikäyttöisen ajoneuvon ajo-oikeudesta sekä ajokorteista ja luvista, jotka tieliikennelain (267/81) mukaan vaaditaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen ja kuljettajaopetuksen antamiseen. Puolustusvoimien moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuljettamiseen vaadittavista ajokorteista ja niiden ehdoista, kuljettajaopetuksen antamisesta puolustusvoimissa ja siihen tarvittavista luvista sekä kuljettajantutkinnosta puolustusvoimissa säädetään erikseen.

Tieliikennelain 70 §:n mukaan poliisi myöntää ajokorttiluvan hakijalle, joka täyttää asetuksella ja ajokorttidirektiivissä säädetyt terveysvaatimukset, ja jota ei alkoholin tai muun huumaavan aineen jatkuvan väärinkäytön vuoksi ole katsottava kuljettajana liikenteelle vaaralliseksi. Käytännössä tämä tapahtuu poliisin eri rekisterien tarkistamisena. Mikäli hakijalla on esim. toistuvia juopumuspidätyksiä, poliisi vaatii hakijaa esittämään lääkärintodistuksen, jossa otetaan kantaa siihen, onko alkoholi henkilölle ongelma.

Mikäli henkilö on täyttänyt 70 vuotta, ajokorttilupaa linja-auton tai raskaan ajoneuvoyhdistelmän kuljettamiseen oikeuttavan ajokortin saamiseksi ei myönnetä. Ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakijalla on vakinainen asuinpaikka Suomessa tai että hän opiskelee täällä ja opiskelu on jatkunut vähintään kuusi kuukautta.

Henkilö saa siis ensin lyhytaikaisen ajo-oikeuden, ja se on voimassa kaksi vuotta. Kun henkilö on suorittanut katsastustoimipaikalla kuljettajatutkinnon, saa hän siitä todistuksen, joka on voimassa yhden kuukauden. Tämä todistus osoittaa, että hänellä on ajo-oikeus. Samalla käynnistyy lyhytaikaisen ajokortin valmistusprosessi. Noin kuukauden kuluttua kuljettajatutkinnosta, henkilö noutaa lyhytaikaisen ajokortin katsastustoimipaikalta. Henkilön on kahden vuoden aikana suoritettava ns. kakkosvaihe. Tämän hän voi suorittaa, kun hänellä on ollut ajo-oikeutta vähintään 1 vuosi 6 kuukautta. Liikenneministeriön hallitusneuvos Eija Maunun mukaan lyhytaikaisen ajo-

oikeuden voimassaoloaikana toimitettu todistus poliisille jatko-opetuksen saamisesta aloittaa pysyvän ajo-oikeuden, vaikkei sitä osoittavaa ajokorttia vielä ole fyysisesti hänelle luovutettu.

On myös muistettava, että lyhytaikainen ajokortti kelpaa 3 kk ajan voimassaolonsa päättymisestäkin osoittamaan ajo-oikeuden. Mikäli lyhytaikainen ajokortti on vanhentunut yli kuusi kuukautta, on henkilön haettava uutta ajokorttilupaa lyhytaikaiselle ajo-oikeudelle.

Ajo-oikeuspäätöksiä tehtäessä on hyvä pitää mielessä hallintolain säännökset sekä poliisin ylijohdon vahvistamat poliisin arvot. Nämä kaksi ohjaavat poliisin toimintaa varsin tehokkaasti laadukkaiden päätösten tekemiseen.

7 AJOKIELTO

Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat liikenneturvallisuuden varmistamiseksi soveltaa kansallisia säännöksiään ajokortin väliaikaisesta tai lopullisesta peruuttamisesta tai sen käytön rajoittamisesta niihin ajokortin haltijoihin, joilla on vakituinen asuinpaikka kyseisen jäsenvaltion alueella. Näin ollen kansallisia säännöksiä sovelletaan ajokortin myöntämisvaltiosta riippumatta eli Euroopan unionin kansalaisia käsitellään kuten Suomen kansalaisia. Ajokieltoon määrääminen, väliaikainenkin, merkitsee ajo-oikeuden haltijalle tärkeän oikeuden menettämistä ja hänen tavanomaisten toimintojensa rajoittamista.

Poliisi määrää ajokiellon hallinnollisessa menettelyssä tieliikennelain 75 §:n 2 momentin määrittelemissä tapauksissa. Sisäasiainministeriön antaman ohjeen mukaan pitää erityisesti kiinnittää huomiota kuulemisen asianmukaisuuteen, päätöksen perustelemiseen ja tiedoksiantoon.

Ajoneuvohallintokeskus ylläpitää liikennetietorekisteriä, jossa on mm. kansalaisten ajokorttitietoja. Ajokorttiasetuksen määräysten mukaisesti Ajoneuvohallintokeskuksen on lähetettävä ajokortin haltijoille muistutuskirje liikenerikkomuksista (ajokorttiasetus 49a §). Muistutuskirjeissä mainittu seuranta-aika lasketaan viimeksi tapahtuneen liikenerikkomuksen tekopäivästä yksi vuosi tai kaksi vuotta taaksepäin. Muistutuskirje ei liity millään tavalla mahdollisten sakkojen maksamiseen.

Ajokiellon tehokkuus perustuu sekä ajokiellon pituuteen että täytäntöönpanon välittömyyteen. Lyhyt ajokielto ei anna toivottua tulosta. Pidempien ajokieltojen ja ajokieltoon määrääminen heti rikkomusten jälkeen uskotaan vaikuttavan paremmin tulevaan liikennekäyttäytymiseen. Ajokiellolla halutaan myös osoittaa ajokieltoon johtavan liikennekäyttäytymisen moitittavuutta.

Sisäasiainministeriön antamien määräysten ja ohjeiden tarkoitus on ohjata lainkäyttöä. Lainsäädäntö ei ole aukotonta. Se jättää päätöksentekijälle harkintavaltaa. Koska hallintopäätöksistä voi valittaa, jää yksittäisen ohjeen tai määräyksen soveltamisen

arviointi tuomioistuimelle. Päätöstä harkitessaan viranomaisen on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät. Näihin seikkoihin kuuluu hallinnon sisäinen ohjaus. Ylempi viranomainen ei kuitenkaan saa supistaa tai laajentaa päätöksentekijän lakiin perustuvaa harkintavaltaa. Päätöksentekijän henkilökohtaiset arvostukset voivat ohjata päätöksenteon harkintaa enemmän kuin hallinnon virallinen ohjaus. Siksi olisikin tärkeää sisäistää myös poliisin arvot kaikessa päätöksenteossa. Lain säännökset eivät kuitenkaan aina ole yksiselitteisiä eikä anna selvää ratkaisumahdollisuutta. Laki jättää usein lain soveltajalle harkintaa.

Rikosoikeudellisten periaatteiden mukaisesti teoista aiheutuvat seuraamukset eivät saa muodostua kohtuuttomiksi. Kun ajokiellon kesto harkitaan, otetaan huomioon ne vaikutukset, jotka ajokiellolla on ajokieltoon määrättävän toimeentuloon ja välttämättömään liikkumiseen. Tällöin voidaan puhua ajokiellon kohtuullistamisesta. Tieliikennelaissa on kuitenkin määrätty ajokiellolle vähimmäispituus, ja sitä ei voida alittaa missään tilanteessa. Tämä vähimmäispituus on 1 kk.

Kun henkilö määrätään ajokieltoon, välttämättömän liikkumisen tarve voi johtua esimerkiksi elinolosuhteista, jossa asiointimatkat on tehtävä omalla autolla, koska julkista liikennettä tai muuta korvaavaa liikkumismahdollisuutta ei ole käytössä. On myös huomioitava paitsi henkilön oma liikkumistarve, myös hänestä riippuvaisten perheenjäsenten kuljetuksen tarve. Tällainen voi olla esimerkiksi tilanne, jossa perheenjäsen tarvitsee säännöllistä sairaanhoitoa tai kuntoutusta, ja on kuljetuksissaan riippuvainen ajokieltoon määrätystä.

Ajokiellon vaikutukset ajokieltoon määrätyn toimeentuloon otetaan myös huomioon. Ammattikuljettajia pitää kuitenkin kohdella samalla tavalla kuin muitakin kansalaisia, mutta teoista aiheutuvat seuraamukset eivät saa muodostua kohtuuttomiksi. On muistettava, että ajokilometrien määrä ei ole ajokiellon kohtuullistamisperiaate. Sellaiset teot, joiden ei voida katsoa kuvastavan henkilön huolimattomuutta tai välinpitämättömyyttä säännöksiä ja määräyksiä vastaan, voidaan huomioida ajokiellon pituutta vähentävänä tekijänä. Esimerkkinä voidaan mainita yksittäinen vähäinen ylikuorma tavaraliikenteessä. Sen sijaan ajo- ja leposäännösten laiminlyönnit ovat jo sen verran vakavia luonteelta, että niihin ei voida suhtautua lievemmin.

Ajokiellon pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon lisäksi

- 1) käsiteltävänä olevien tekojen ja rikkomusten määrä
- 2) seuraamusten laatu ja päiväsakkojen lukumäärä sekä
- 3) aikaisemmat ajokieltoratkaisut.

Lisäksi ajokiellon pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon se, kuinka kauan ajo-oikeus on ollut henkilöltä pois jo ennen käsittelyä. Tämä aika vähentää ajokiellon määrää, ja voidaanpa ajokielto katsoa kokonaan kärsityksikin, jos ajo-oikeuden poisottamisesta päätöspäivään on kulunut tarpeeksi pitkä aika.

7.1 Ajokielto ja varoitus tieliikenteen seuraamusjärjestelmässä

Rikoslain 2 luvun 1 §:ssä määritellään yleiset rangaistukset. Niitä ovat vankeus, yhdyskuntapalvelu, sakko ja rikesakko. Näiden lisäksi rikoksen tekijälle voi aiheutua muitakin seuraamuksia, esim. hoidolliset seuraamukset ja hallinnolliset seuraamukset. Liikenne rikokseen syyllistynyt voi menettää ajo-oikeutensa joko poliisin hallinnollisella päätöksellä tai tuomioistuimen päätöksellä. Ajo-oikeuden menettäminen koetaan merkitykseltään ja vaikutuksiltaan sakkoa merkittävämpänä.

7.2 Toimivalta

Tieliikennelaissa on määritelty, kenelle on annettu toimivalta tehdä ajo-oikeuspäätöksiä, ja millaisia päätösten tulee olla kestoltaan.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja on määrättävä ajokieltoon, jos hänen todetaan syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen. Näissä tapauksissa ajokiellon määrää tuomioistuin.

Ajokiellosta päättää henkilön asuinpaikan poliisi ja sen on määrättävä ajo-oikeuden haltija ajokieltoon jos

- hän ei enää täytä terveystaakkoja

- jos hän ei poliisin asettamassa määrääjässä ole toimittanut vaadittua lääkärintodistusta tai optikon antamaa todistusta taikka suorittanut hyväksytysti uutta kuljettajantutkintoa, ajokoetta tai ajonäytettä;
- jos hän on syylistynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan;
- jos hän on syylistynyt kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta;
- jos hän on vähintään neljästi kahden vuoden tai kolmasti vuoden kuluessa syylistynyt liikenerikkomukseen tai ajoneuvorikkomukseen tai kuljettajan ammattipätevyyssäännösten rikkomiseen, lukuun ottamatta muita rikesakolla rangaistavia tekoja kuin ylinopeuserikkomuksia, paljastinlaiterikkomukseen; tai
- jos hänet on ulkomailla tuomittu liikennejuopumuksesta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tai hän on siellä syylistynyt tällaiseen tekoon (tieliikennelaki 75 § 2 mom).

Mikäli henkilöllä ei ole asuinpaikkaa Suomessa, ajokiellosta päättää sen paikkakunnan poliisi, jossa hän on viimeksi asunut Suomessa.

Pirkanmaan poliisilaitoksessa ajo-oikeuspäätöksiä hoidetaan lupavalvontayksikössä. Sen toimintamääräyksessä vastuualueet on jaettu alueellisesti kolmeen eri toimintaryhmään:

1) Tampere

2) Läntinen alue: Hämeenkyrö, Ikaalinen, Kihniö, Lempäälä, Nokia, Parkano, Pirkkala, Punkalaidun, Sastamala, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi

3) Itäinen alue: Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmalampi, Kylmäkoski, Mänttä-Vilppula, Orivesi, Pälkäne, Urjala ja Valkeakoski

Ajo-oikeuspäätöksiä hoidetaan seuraavilla poliisiasemilla ja poliisin palvelupisteissä:

1) Tampere kaksi erikseen nimettyä ylikonstaapelia

2) Läntinen alue

- erikseen nimetty ylikonstaapeli vastaa Ikaalisten poliisiaseman, Hämeenkyrön, Parkanon, Virtain ja Ylöjärven palvelupisteiden alueista
- erikseen nimetty ylikonstaapeli vastaa Nokian ja osittain Sastamalan poliisiaseman sekä Lempäälän palvelupisteen toiminnasta
- erikseen nimetty komisario vastaa oman toimen ohella Sastamalan poliisiaseman toiminnasta yhdessä edellä mainitun ylikonstaapelin kanssa

3) Itäinen alue

- erikseen nimetty ylikonstaapeli vastaa Kangasalan ja Mäntän poliisiaseman sekä Oriveden palvelupisteen toiminnasta
- erikseen nimetty ylikonstaapeli vastaa yhdessä yllä mainitun ylikonstaapelin kanssa Kangasalan poliisiaseman toiminnasta sekä Valkeakosken poliisiaseman ja Akaan palvelupisteen toiminnasta

Työjärjestyksen mukaan lupapalvelulinjan linjajohtaja päättää, mikäli ajo-oikeuden haltija toistuvasti syyllistyy poikkeuksellisen vakaviin liikenne rikoksiin tai poikkeuksellisen usein uusiin liikenne rikoksiin. Linjajohtaja päättää ajokiellosta myös siinä tapauksessa, mikäli asia on muuten laajakantoinen tai erityisen merkittävä, esim. tapaus Sebastian Loeb.

7.3 Väliaikainen ajokielto

Tieliikennelain 76 §:ssä on säännökset väliaikaisesta ajokiellosta. Tekopaikan poliisi voi määrätä henkilön väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa:

- jos on todennäköistä syytä epäillä hänen syyllistyneen rattijuopumusrikokseen
- jos on syytä epäillä hänen syyllistyneen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen
- jos on todennäköistä, että edellytykset ajokiellon määräämiselle muutoin on olemassa
- jos on ilmeistä että ajo-oikeuden haltijan ajokyky on sairauden, vian tai muun sellaisen syyn vuoksi siinä määrin heikentynyt, että siitä aiheutuu ajon jatkuessa olennaista vaaraa muulle liikenteelle, eikä terveydentilan selvittämistä voida pitää yksinään riittävänä.

- henkilön alkolukkoajokortti peruutetaan tai hän rikkoo valvotun ajo-oikeuden säännöksiä.

Toimivalta on kenellä tahansa poliisimiehellä, ja käytännössä asia ratkaistaan asiaa ensinnä hoitavan partion toimesta, ellei erityisestä syystä muuta johdu. Poliisimies voi sallia esimerkiksi auton ajamisen kotipihaan. Väliaikaiseen ajokieltoon määrätyn henkilön ajokortti toimitetaan poliisin lupapalveluihin. Sieltä ajokortti toimitetaan aina asuinpaikan poliisille.

7.3.1 Väliaikaisen ajokiellon kesto

Tieliikennelain mukaan henkilön syyllistyessä rattijuopumukseen väliaikainen ajokielto jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Henkilön syyllistyessä törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai huumautuneena ajamiseen poliisin on viipymättä päätettävä, pidetäänkö väliaikainen ajokielto voimassa. Jos on todennäköistä, että väliaikaiseen ajokieltoon määrätty on syyllistynyt epäiltyyn tekoihin, esimerkiksi puhalluskoe osoittaa sen selvästi, väliaikainen ajokielto on pidettävä voimassa, kunnes tuomioistuin päättää ajokiellosta. Päätöksen tekee käytännössä tutkinnanjohtaja, ja sen jälkeen ajokortti ja päätökseen liittyvät paperit tuodaan lupapalveluun. Jos esitutkinnan perusteella on ilmeistä, että tuomioistuin määrää ajokiellon ehdollisena, poliisi voi määrätä väliaikaisen ajokiellon päättymään, tai jos valvotusta ajo-oikeudesta säädetty edellytykset täyttyvät, määrätä valvotun ajo-oikeuden jo ennen kuin tuomioistuin päättää ajokiellosta.

Ajo-oikeuden haltijan syyllistyessä vakavaan piittaamattomuuteen liikenneturvallisuutta kohtaan, kuljettamiseen oikeudetta, toistuviin liikenerikkomuksiin, valvotun ajo-oikeuden säännösten rikkomiseen tai epäiltäessä jonkin sairauden aiheuttavan onnettomuuden tms. väliaikaiseen ajokieltoon määränneen poliisimiehen on viipymättä ilmoitettava toimenpiteestä ajokiellosta päättävälle poliisille eli käytännössä asuinkunnan poliisille. Tämän on viipymättä tarkoitettussa tapauksessa päätettävä ajokiellosta tai väliaikaisen ajokiellon pitämisestä voimassa. Jos rattijuopumuksesta tai törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ei

nosteta syytettä tai syyte hylätään tai jos teosta määrätään ajokielto ehdollisena, poliisin on viipymättä palautettava ajokortti.

Poliisin on viipymättä palautettava ajokortti ja ilmoitettava ajo-oikeuden jatkumisesta ajo-oikeuden haltijalle myös jos ajokieltoa ei määrätä tai jos sairausepäilyissä väliaikaista ajokieltoa ei pidetä voimassa. Alkolukkotapauksissa väliaikainen ajokielto jatkuu, kunnes tuomioistuin päättää alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta annetussa laissa tarkoitetusta valvotusta ajo-oikeudesta.

7.4 Poliisin määräämä ajokielto

Ajokiellosta päättää siis henkilön asuinpaikan poliisi, jos

- hän ei enää täytä ajokortin myöntämisen terveystaakkoja
- jos hän ei poliisin asettamassa määräajassa ole toimittanut vaadittua lääkärintodistusta tai optikon antamaa todistusta taikka suorittanut hyväksytysti uutta kuljettajantutkintoa, ajokoetta tai ajonäytettä;
- jos hän on moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan syyllistynyt liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan;
- jos hän on syyllistynyt kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta
- jos hänet on ulkomailla tuomittu liikennejuopumuksesta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tai hän on siellä syyllistynyt tällaiseen tekoon.

ja näiden lisäksi

- jos hän on vähintään neljästi kahden vuoden tai kolmasti vuoden kuluessa syyllistynyt
  - 1 tieliikennelain mukaan rangaistavaan tekoon
  - 2 liikenneturvallisuuden vaarantamiseen
  - 3 liikennepakoon liikenteessä
  - 4 ajoneuvolain mukaiseen ajoneuvorikkomukseen
  - 5 kuljettajan ammattipätevyysäännösten rikkomiseen tai
  - 6 paljastinlaiterikkomukseen

8 AJO-OIKEUSPÄÄTÖSASIAT

8.1 Toistuvat liikenne rikkomukset

Ajoneuvohallintokeskuksen ylläpitämässä liikennetietojärjestelmässä on mm. tiedot henkilölle määrätystä sakoista ja liikenne rikkomuksista. Ajoneuvohallintokeskus lähettää rikkomuksiin syyllistyneelle muistutuksen ajokieltoon määräämisen uhasta siinä vaiheessa, kun ajokiellon määräämisen edellytyksenä olevista rikkomuksista puuttuu yksi teko, ja seuraava rikkomus tulisi käynnistämään ajokieltoasian käsittelyn. Näin hänelle tarjotaan mahdollisuutta korjata liikennekäyttötymistään ja siten välttää ajokielto seuraukselta.

Tieliikennelaisissa on säädetty poliisille velvollisuus määrätä ajo-oikeuden haltija toistuvien liikenne rikkomusten vuoksi ajokieltoon tai antaa hänelle varoitus. Tieliikennelain mukaan ajo-oikeuden haltija on määrättävä ajokieltoon, jos hän on moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan syyllistynyt vähintään neljästi kahden vuoden kuluessa tai kolmasti vuoden kuluessa

- 1 tieliikennelain mukaan rangaistavaan tekoon
- 2 liikenneturvallisuuden vaarantamiseen
- 3 liikennepakoon liikenteessä
- 4 ajoneuvolain mukaiseen ajoneuvorikkomukseen
- 5 kuljettajan ammattipätevyys säännösten rikkomiseen tai
- 6 paljastinlaiterikkomukseen

Alla olevassa taulukossa (taulukko 1) on vasemmassa sarakkeessa normaalin ajokiellon pituus, keskimmaisessä sarakkeessa sen edellytykset ja oikeassa sarakkeessa ajokiellon vähimmäis- ja enimmäiskesto eli liukumarat.

TAULUKKO 1. Toistuvat liikenerikkomukset

Ajokiellon kesto	Edellytykset	Liukuma
6 viikkoa	1. Tekoja on vähimmäismäärä eikä yhdestäkään teosta yli 15 päiväsakon rangaistusta ja päiväsakkojen yhteenlaskettu lukumäärä on enintään 35. 2. Tekoja 1 – 2 yli vähimmäismäärän ja kaikki rangaistukset ovat rikesakkoja.	1 – 2 kuukautta
12 viikkoa	1. Tekoja 1 – 2 yli vähimmäismäärän tai 2. yksi vähintään 16 päiväsakon rangaistus tai päiväsakkojen yhteenlaskettu lukumäärä 36 – 50.	2 – 4 kuukautta
18 viikkoa	1. Tekoja 3 tai enemmän yli vähimmäismäärän tai 2. päiväsakkojen yhteenlaskettu lukumäärä yli 50.	4 – 6 kuukautta

Ensikertalaiseksi katsotaan henkilö, joka ei viiteen vuoteen ole ollut ajokiellossa eikä ole saanut varoitusta.

Mikäli kyseessä on henkilö, joka on ollut ajokorttitoimenpiteen kohteena toistuvien liikenerikkomusten vuoksi edellisten kolmen vuoden aikana, puhutaan uusijasta. Aikavälin laskennan perusteena käytetään kussakin päätöksessä huomioituja viimeisiä tekopäiviä. Uusijan ajokieltoaika on puolitoistakertainen ensikertalaisen vastaavassa tapauksessa määrättävään ajokieltoon verrattuna kuitenkin niin, ettei tieliikennelain mukainen enimmäisaika ylity.

8.1.1 Uudet kuljettajat

Uusia kuljettajia koskevat säännökset ovat ankarimpia. Henkilö, jolla on lyhytaikainen ajo-oikeus on määrättävä ajokieltoon, jos hän syyllistyy yllä oleviin rikkomuksiin kolme kertaa kahden vuoden kuluessa tai kaksi kertaa vuoden kuluessa. Sääntö koskee myös moottoripyörän (A, A1) ajo-oikeuden haltijaa, jolla ei ole auton ajo-oikeutta, kahden vuoden ajan moottoripyörän ajo-oikeuden saamisesta.

Liikenneturvallisuuden vaarantamista, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan ei oteta huomioon toistuvia liikenne rikoksia- ja rikkomuksia laskettaessa, eikä sillä ole katkaisevaa vaikutusta laskettaessa liikenne rikkomusten kertymistä.

8.1.2 Uusi kuljettajantutkinto

Poliisi voi määrätä kuljettajan uuteen kuljettajantutkintoon , jos hän moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan on toistuvasti syyllistynyt tieliikennelain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomiseen ja tämän vuoksi tai muutoin on todennäköistä syytä epäillä, ettei hän ole säilyttänyt ajotaitoaan (tieliikennelaki 74 §).

Esimerkki

Ikaalisten kihlakunnassa eräs ajoneuvon kuljettaja sai Ajoneuvohallintokeskukselta 17.3.2004 muistutuskirjeen 2 rikkomuksesta vuoden sisällä ja kirjeessä mainittiin, että seuraavasta rikkomuksesta seuraa ajokielto.

Henkilö syyllistyi 9.6.2005 liikenneturvallisuuden vaarantamiseen ja osoitti vakavaan piittaamattomuuteen liikenneturvallisuutta kohtaan. Hänelle määrättiin ajokielto 16.6. – 14.7.2005 (1 kk).

Hän sai ylinopeussakot 30.3.2006 ja 5.5.2006.

Ajoneuvohallintokeskus lähetti jälleen 4.10.2006 muistutuskirjeen kahdesta rikkomuksesta vuoden sisällä ja varoitti, että seuraavasta rikkomuksesta tulee ajokieltoa.

Henkilö syyllistyi vakavaan piittaamattomuuteen 20.6.2007 ja sai ajokieltoa 26.6. – 26.7.2007 (1kk).

Tämän jälkeen henkilö syyllistyi törkeään liikenteen vaarantamiseen 5.8.2007, josta käräjäoikeus määräsi hänelle ajokieltoa 30.11.2007 asti.

Henkilö kuitenkin ajo ilman ajo-oikeutta 24.10.2007 esittäen veljensä henkilötiedot poliisin kysyessä ajokorttia.

Poliisi määräsi hänet uuteen kuljettajatutkintoon. Hän ei kuitenkaan suorittanut kuljettajatutkintoa, joten poliisi määräsi hänet ajokieltoon toistaiseksi 21.1.2008 alkaen.

Henkilö kuljetti 2.2.2008 ajoneuvoa oikeudetta. Tästä poliisi määräsi hänelle ajokieltoa 14.3. – 14.6.2008 (3kk) väliseksi ajaksi.

Henkilö suoritti kuljettajatutkinnon ja sai ajo-oikeutensa takaisin 16.6.2008.

Tämän jälkeen henkilö on syyllistynyt jälleen 29.10.2008 liikenne rikkomukseen.

Mitkä ovat jatkotoimenpiteet tällaisen henkilön kohdalla? Sitä harkitaan parhaillaan.

Tieliikennelain 106 a §:n mukaan ajokielto määrätään pantavaksi täytäntöön välittömästi, kun päätös ajokiellosta on tehty ja annettu tiedoksi asianosaiselle. Päätökseen liitetään valitusosoitus, joka on Pirkanmaan poliisilaitoksen osalta Hämeenlinnan hallinto-oikeus. Valituksen tekeminen ei kuitenkaan lykkää päätöksen täytäntöönpanoa ellei hallinto-oikeus erikseen määrää täytäntöönpanoa keskeytettäväksi. Asianosaiselle on hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti kerrottava, että valittaminen on maksullista (89 euroa)

8.2 Varoitus

Toistuvien liikenne rikosten ja -rikkomusten käsittelyssä voidaan antaa myös varoitus ajo-oikeuden haltijalle (tieliikennelaki 80 §). Poliisi voi ajokieltoon määräämisen sijaan antaa varoituksen, jos ajo-oikeus on ajo-oikeuden haltijan toimeentulon tai liikkumisen vuoksi välttämätön, eikä kulkuneuvon kuljettamisen oikeudetta tai toistuvien liikenne rikkomusten ole katsottava osoittavan piittaamattomuutta tieliikennettä koskevista säännöksistä ja hänelle niiden rikkomisista tuomituista tai määrättyistä seuraamuksista.

Piittaamattomuutta arvioitaessa on merkitystä sillä, onko kyse siis toistuvista, samanlaatuisista rikkomuksista. Jos asianosaisella on toistuvia

ylinopeusliikenerikkomuksia, osoittaa se piittaamattomuutta lain säännöksistä ja niiden perusteella määrätyistä seuraamuksista.

Usein asianosaiset yrittävät selittää suurella ajomäärällä tekoaan. Se ei kuitenkaan vaikuta lieventävästi seuraamusta arvioitaessa. Näin ollen ammattikuljettajien rikkomuksiin ei tule yleisesti suhtautua muiden kuljettajien rikkomuksista poiketen.

Varoitusta harkittaessa otetaan huomioon kuljettajan edellytykset havaita rikkomus. Jos kyseessä on pieni ylikuorma, se voidaan katsoa lieventäväksi seikaksi. Pientä kuorman ylitystä ei välttämättä huomaa. Jos sen sijaan kuljettajalla on ylikuormaa huomattavasti tai toistuvasti, varoitusta ei voida käyttää. Mikäli varoitukseen kuitenkin päädytään ajokiellon sijasta, siitä on aina merkittävä perustelut päätökseen.

Uusien kuljettajien kohdalla varoituksen käyttö johtaa uuden lyhytaikaisen ajokortin myöntämiseen ellei ole erityistä syytä muuhun. Tämä on hyvän hallinnon perusteiden mukaisesti kerrottava asianosaiselle ajo-oikeuskäsittelyn yhteydessä (viranomaisen neuvontavelvollisuus).

Se, joka vuoden kuluessa varoituksen saamisesta syyllistyy liikenerikkomukseen on kuitenkin määrättävä ajokieltoon, jollei erityistä syytä muuhun ole. Tällainen erityinen syy on erittäin poikkeuksellisen vakava menetys, esim. työsuhteen irtisanominen.

Esimerkki

Henkilö oli neljä liikenerikkomusta kahdessa vuodessa. Hän ajaa työkseen täysperävaunua, viikossa tulee kilometrejä 25 000 – 30 000. Yhdestä teosta 14 päiväsakon rangaistus, kaikkien tekojen päiväsakkojen yhteismäärä 40. Sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaisesti ajokieltoa tulisi määrätä 12 viikkoa, liukuman ollessa 2-4 kk.

Henkilö esittää työnantajan todistuksen siitä, että mikäli työntekijä menettää ajo-oikeutensa, joutuvat he irtisanomaan työntekijän, koska työnantajalla ei ole tarjota muuta korvaavaa työtä.

Päätöksentekijä antaa henkilölle varoituksen. Perusteluissaan hän mainitsee, että teot eivät osoita piittaamattomuutta tieliikennettä koskevista säännöksistä, tuomituista ja määrätyistä seuraamuksista. Käsittelyssä on huomioitu rikkomusten laatu ja määrä, määrättyt seuraamukset ja päiväsakkojen yhteismäärä, aikaisempi rikkeettömyys,

aikaisempien ajo-oikeuskäsittelyjen puuttuminen sekä ajokiellon vaikutukset henkilön toimeentuloon ja välttämättömään liikkumiseen. Lisäksi päätökseen liitetään työnantajan todistus irtisanomisen uhasta, mikäli ajokielto määrätään. Päätöksentekijä kirjaa vielä päätökseen, mille ajalle rikkomukset ovat ajoittuneet.

8.3 Vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuutta kohtaan

Mikäli poliisimies katsoo ajo-oikeuden omaavan osoittavan vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan, on kuljettaja määrättävä väliaikaiseen ajokieltoon ja otettava ajokortti haltuun (tieliikennelaki 75 § 2 mom.). Käytännössä vakavasta piittaamattomuudesta määrätään ajokieltoon poliisimiehen toimesta kuljettaja, joka ylittää sallitun nopeuden 40 km tunnissa. Mikäli rikkeeseen liittyy muu ajotapavirhe, esimerkiksi ohitusriike tai suojatietä koskevien sääntöjen rikkominen, asia on käsiteltävä vakavana piittaamattomuutena jo mainittua vähäisemmänkin ylinopeuden yhteydessä. Vakavaksi piittaamattomuudeksi luetaan myös tahallinen renkaiden polttaminen, tahallinen ajoneuvon liu'uttaminen kadulla, keuliminen (mopon yläosan nostaminen) muun liikenteen joukossa ja muu vastaava huonoa liikenneasennetta osoittava toiminta. Yleisestäävyyden ja tasapuolisen kohtelun kannalta näihin tapauksiin on syytä poikkeuksetta puuttua ja käsitellä ne vakavana piittaamattomuutena.

Tieliikennelain mukaan ajo-oikeuden haltija on määrättävä ajokieltoon, jos hän on moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan syyllistynyt tekoon, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan.

Rikoslain 1 §:

Liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Joka tienkäyttäjänä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelakia tai ajoneuvolakia taikka niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tavalla, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, on tuomittava liikenneturvallisuuden vaarantamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ajokortti toimitetaan henkilön asuinpaikan poliisilaitokselle. Varoitusta ei voida käyttää. Vakavasta piittaamattomuudesta voidaan määrätä myös uuteen kuljettajatutkintoon tai esittämään lääkärintodistuksen. Jos päätöksen tekijä on

epävarma, onko kysymyksessä lain tarkoittama vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuutta kohtaan, on hän kuitenkin velvollinen tekemään asiassa päätöksen. Jos teko ei osoita vakavaa piittaamattomuutta päätöksentekijän mielestä, on hän velvollinen määräämään väliaikaisen ajokiellon päättymään ja kirjaamaan päätökseen, että teko ei osoita vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan.

Pirkanmaan poliisilaitoksessa noudatetaan ajokiellon pituutta määrättäessä vakavien piittaamattomuuksien kohdalla seuraavaa taulukkoa (taulukko 2):

TAULUKKO 2. Vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuutta kohtaan

Kertoja/ 3v	Päiväsakot	Liukuma	Normi	Huomioitavaa
1	20-24	1-2 kk	6 viikkoa	
1	25-28	2-3 kk	10 viikkoa	
1	29>	3-4 kk	14 viikkoa	
2				1,5 kertaa
3				2 kertaa

Päiväsakot tarkoittavat päiväsakkojen määrää yksittäisestä teosta, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan.

Jos kyseessä on yhdistetty rangaistus, esimerkiksi ylinopeus ja auton katsastamattomuus, ohitus ja lepoaikasäädösten noudattamatta jättäminen, väistämisvelvollisuuden noudattamatta jättäminen ja maksamattomat ajoneuvoverot, tai jokin muu yhdistelmä, pitää ajokiellon ratkaisussa huomioida vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan osoittavan teon osuus päiväsaakoista kun määrätään ajokieltoon. Samoin on otettava huomioon nuorena henkilönä tehtyjen juttujen päiväsakkomäärien ”automaattialennukset”.

8.4 Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Tieliikennelain mukaan ,kun ajo-oikeuden haltija syyllistyy törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, ajokortti otetaan tapahtumapaikalla poliisin

haltuun. Tapahtumapaikan poliisin tutkinnanjohtajan on tehtävä viipymättä päätöksensä, pidetäänkö väliaikainen ajokielto voimassa. Mikäli on todennäköistä, että väliaikaiseen ajokieltoon määrätty on syyllistynyt törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, ajokielto on pidettävä voimassa. Ajokortti lähetetään ajo-oikeuden haltijan asuinpaikan poliisilaitokselle. Varsinaisen ajokieltopäätöksen määrää tekopaikan tuomioistuin.

8.5 Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Henkilö, joka kuljettaa, ohjailee tai ohjaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, raitiovaunua, junaa, alusta tai ilma-alusta ajo-oikeudetta on rikoslain mukaan tuomittava kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Henkilöä määrätään väliaikaiseen ajokieltoon, ja hänet kutsutaan asuinpaikan poliisin luo ajo-oikeuskäsittelyyn, jonka on tapahduttava viipymättä. Henkilö voidaan määrätä ajokieltoon tai antaa varoitus.

Varoitusta voidaan kuitenkin käyttää vain ja ainoastaan silloin, kun kyseessä on alempaan luokkaan kuuluva ajo-oikeuden haltija. Esimerkiksi jos BC-luokan ajo-oikeuden omaava henkilö kuljettaa ensimmäisen kerran kevyttä yhdistelmää, jossa monimutkaisten laskutoimitusten jälkeen havaitaan, että olisikin vaadittu BE-luokan ajo-oikeus, ja tämä henkilö on ollut vilpittömässä mielessä. Varoituksen antamista pitää kuitenkin harkita tapauskohtaisesti ja saada selville, tiesikö tai olisiko kuljettajan pitänyt tietää syyllistyvänsä kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta. Mikäli varoitukseen päädytään, ja henkilö rikkoo sääntöä uudelleen vuoden sisällä, lasketaan hänet uusijaksi ja määrätään ajokieltoon. Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta johtaa siis pääsääntöisesti ajokiellon määräämiseen

Pirkanmaan poliisilaitoksessa noudatetaan ajokiellon määräämisessä seuraavaa taulukkoa (taulukko 3):

TAULUKKO 3. Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta.

Kertoja	Alempi luokka, normaali	Alempi luokka, liukuma	Ajo-oikeudeton normaali	Ajo-oikeudeton liukuma	Ajokiellossa normaali	Ajokiellossa, liukuma
1	4 vk		2 kk	1-3 kk	3 kk	2-4 kk
2	6 vk	1-2 kk	10 vk	2-4 kk	4 kk	3-5 kk
3	10 vk	2-3 kk	13 vk	3-5 kk	18 vk	4-6 kk
4	14 vk	3-4 kk	16 vk	4-5 kk	24 vk	5-6 kk
5	18 vk	4-5 kk	22 vk	5-6 kk	24 vk	

8.6 Valvottu ajo-oikeus

Tuomioistuimen on määrättävä rattijuopumukseen syyllistyneelle valvottu ajo-oikeus, jos ajokieltoon määrättävä sitä pyytää. Ajokielto on määrättävä ehdollisena. Valvotun ajo-oikeuden aikana tehdystä teosta ei kuitenkaan voida määrätä uutta valvottua ajo-oikeutta. Valvottu ajo-oikeus päättyy ehdollisen ajokiellon koetusajan päättymispäivänä (tieliikennelaki 79 a §).

Sisäasiainministeriön ohjeen mukaan poliisin tulee jo esitutkinnassa ilmoittaa alkoholin vuoksi rattijuopumuksesta tai törkeästä rattijuopumuksesta epäilylle mahdollisuudesta valvottuun ajo-oikeuteen sekä kertoa hänelle valvonnan sisällöstä, ehdoista ja kustannuksista. Poliisi voi tulostaa poliisin internet –sivuilta löytyvän liikenne- ja viestintäministeriön laatiman alkolukko-esitteen ja antaa tämän esitutkinnan yhteydessä kuulusteltavalle. Esitettä löytyy myös jokaisesta Pirkanmaan poliisilaitoksen lupapalveluista ja lupavalvontayksiköstä. Alkolukkoajokorttia koskeva pyyntö on kirjattava esitutkintapöytäkirjaan tai sen liitteeseen.

Sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaan ennen alkolukkoajokortin hakemista hakijan on hakeuduttava lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön luo

keskustellakseen päihteiden käytöstä, niiden vaikutuksista terveyteen sekä päihteiden käyttöön liittyvistä hoitomahdollisuuksista. Hakijan on pyydettävä käynnistään todistus, joka liitetään alkolukkoajokortin hakemukseen. Todistuksesta on käytävä ilmi käynnin tarkoitus. Ajo-oikeus alkaa alkolukkoerityisehdolla varustetun ajokortin (alkolukkoajokortti) luovuttamisesta, ja se koskee vain poliisille ilmoitettuja ajoneuvoja. Samalla päättyy väliaikainen ajokielto. Alkolukkoajokortin myöntää valvottavan asuinpaikan poliisi. Alkolukkoajokortin voi saada henkilö, jolla on vakituinen asuinpaikka Suomessa ja joka ei ole muusta syystä ajokiellossa. Henkilöllä on oltava auton tai traktorin kuljettamiseen oikeuttava ajo-oikeus.

Valvottavan on 60 päivän välein vietävä alkolukolla varustetut ajoneuvot alkolukon käyttötietojen purkamista varten alkolukon valmistajan valtuuttamalle ja Ajoneuvohallintokeskukselle ilmoitetulle edustajalle. Valvottuun ajo-oikeuteen ei liity muuta päihdeseurantaa, keskustelu ammattihenkilöstön kanssa siis riittää. Mikäli kuitenkin alkolukolla valvotun ajo-oikeuden haltijan on syytä epäillä olevan päihderiippuvainen, poliisi voi määrätä hänet toimittamaan myös päihdealaan erikoistuneen lääkärin lausunnon päihderiippuvuudestaan alkolukolla valvotusta ajo-oikeudesta huolimatta.

Valvottu ajo-oikeus peruutetaan, mikäli syyllistyy rattijuopumukseen valvotun ajo-oikeuden voimassaollessa, ja tuomioistuimen määräämä ajokielto astuu voimaan. Päätöksen tästä tekee tuomioistuin.

8.7 Terveystilan valvonta

Suomen kansallinen lainsäädäntö on saatettu vastaamaan ajokorttidirektiiviä tieliikennelain ja ajokorttiasetuksen säännöksillä.

Tieliikennelain 73 § sääntelee terveystilan valvonnasta. Sen mukaan Suomessa vakinaisesti asuvan ajo-oikeuden haltijan on toimitettava asuinpaikkansa poliisille lääkärin tai optikon antama lausunto näkökykyä koskevien vaatimusten täyttymisestä kahden kuukauden kuluessa 45-vuotissyntymäpäivästään. Mikäli henkilöllä on kuorma-auton tai linja-auton kuljettamiseen oikeuttava ajo-oikeus tai ammattiajolupa, pitää

hänen toimittaa asuinpaikkansa poliisille kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hän täyttää 50, 55, 60 tai 65 vuotta.

Jos on syytä epäillä, että kuljettaja ei enää täytä ajokorttiluvan saamisen edellytyksenä olevia terveysvaatimuksia tai, ettei hän terveydentilansa vuoksi enää kykene kuljettamaan turvallisesti sellaista ajoneuvoa, jonka ajo-oikeus hänellä on, poliisi voi määrätä hänet määrääjassa toimittamaan lääkärin- tai erikoislääkärinlausunnon taikka määrätä uuteen ajokokeeseen tai antamaan ajonäyte.

Lääkärin on lisäksi ilmoitettava poliisille, mikäli toteaa henkilön terveydentilan muuten kuin tilapäisesti heikentyneen siten, ettei henkilö enää täytä ajokorttiluvan myöntämisen terveisedellytyksiä. Salassapitovelvollisuus ei estä lääkäriä tekemästä tätä ilmoitusta.

Lääkärin ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan siitä, että

- ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei täytä ajokorttiluvalle asetettuja terveysvaatimuksia
- mitä lisätoimenpiteitä lääkäri ehdottaa terveydentilan tai siitä ajokykyyn aiheutuvien vaikutusten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Sama ilmoitusvelvollisuus koskee myös optikkoa, kun hän tekee 45-vuotistarkastusta henkilölle. Optikon ilmoitus voi antaa ainoastaan tiedon siitä, ettei ilmoituksen kohteena oleva henkilö täytä näkökyvyille asetettuja vaatimuksia. Hän voi tarvittaessa ehdottaa lääkärin tutkimusta näkökykyyn ilmeisesti vaikuttavan sairauden selvittämiseksi.

Tieliikennelain 78 §:n mukaan poliisi määrää henkilön, joka ei täytä terveysvaatimuksia, ajokieltoon toistaiseksi taikka toimittamaan erikoislääkärinlausunnon. Mikäli henkilöllä on esimerkiksi ABECE –luokan ajo-oikeus, sitä voidaan myös alentaa lääkärinlausunnon perusteella ABE:ksi mikäli terveysvaatimukset täyttyvät tähän alempaan luokkaan. Muutos voidaan tehdä joko enintään kahden vuoden ajaksi tai kokonaan. Määrääjäksi muutettu ajo-oikeus palautetaan ennalleen, kun ajo-oikeuden haltija määrääajan kuluessa esittää täyttävänsä jälleen ajokorttiluvan myöntämisen edellytykset.

8.7.1 Päihderiippuvuus

Euroopan neuvoston ajokorttidirektiivin mukaan ajokorttiluokasta riippumatta ajokorttia ei saa antaa eikä uudistaa hakijalle tai kuljettajalle, joka on riippuvainen alkoholista tai, joka ei kykene pidättäytymään ajamisesta alkoholin vaikutuksen alaisena. Aikaisemmin alkoholiriippuvaiseksi todetulle hakijalle tai kuljettajalle ajokortti voidaan myöntää tai uudistaa asiantuntijalääkärin lausunnon ja säännöllisten lääkärintarkastusten perusteella, jos henkilö osoittaa olleensa raittiina määrääjän.

Huumeista ja lääkkeistä direktiivin liite 111 toteaa, että ajokorttia ei saa antaa eikä uudistaa hakijalle tai kuljettajalle, joka on riippuvainen keskushermostoon vaikuttavista aineista tai jotka, olematta niistä riippuvaisia, käyttävät niitä säännöllisesti.

Päihdemenettely ajokorttiluvan hakijan mahdollisen päihderiippuvuuden selvittämisessä sisäasiainministeriön ohjeistuksen mukaan:

Ajokorttilupaa käsiteltäessä on tarkastettava poliisin tietojärjestelmästä, onko tiedossa hakijan päihderiippuvuuteen (alkoholi, huume, lääkeriippuvaisuus, sekakäyttö) viittaavia seikkoja. Tällaisesta voivat kertoa mm. päihtyneenä säilönotot, rattijuopumukset, huumaantuneena ajamiset sekä huumausainerikokset, joihin liittyy oma huumaavien aineiden käyttö. Jos tällaisia seikkoja ilmenee, poliisin on ennen ajokorttiasian ratkaisemista vaadittava hakijaa esittämään päihdealaan perehtyneen lääkärin lausunto ennen ajokorttiluvan myöntämistä.

Päihdealaan perehtyneitä lääkäreitä ovat päihdealan erikoislääkäreiden, A-klinikkalääkärit, mielenterveyslääkärit sekä ne lääkärit, jotka ovat hoitaneet hakijaa pitkäaikaisesti terveyskeskuksessa, työterveyshuollossa tai yksityisessä terveydenhuollossa. Käytännössä huumetestin tekeminen riittää.

Poliisin vaatiessa hakijaa täydentämään hakemustaan, on huomioitava hallintolain 33 §:n edellyttämä kohtuullinen määräaika. Määrääjän pituuteen voi vaikuttaa paikkakuntakohtaiset jonotusajat lääkäreille. Ajokorttiluvan hakijalle tulee kertoa, että päätös ajokorttilupa-asiassa tehdään heti myönteisen lääkärinlausunnon saavuttua. Näin ollen hakijan kannattaa hakeutua heti lääkärin hoitoon. Mikäli lääkäri ehdottaa jatkoseurantaa, se ei estä ajokorttiluvan myöntämistä.

Ajokorttiluvan hakijalle annetaan lääkärille esitettäväksi liitevaatimus, johon merkitään määräyksen perusteena olevat teot (liite 5). Ellei hakija täydennä hakemustaan määräajassa, tehdään asiassa kielteinen päätös.

Menettely ajo-oikeudenhaltijoiden päihderiippuvuuden valvonnassa (sisäasiainministeriön ohjeistus) :

Jos alkolukkoajokortin saamisen edellytykset eivät täyty tai ajo-oikeuden haltija ei halua alkolukolla valvottua ajo-oikeutta, poliisi määrää henkilön toimittamaan päihdealaan perehtyneen lääkärin lausunnon.

Ajo-oikeuden haltijoilta vaaditaan päihdealaan perehtyneen lääkärin lausunto päihderiippuvuudesta silloin, jos henkilö syyllistyy kolmen vuoden aikana kahdesti rattijuopumukseen tai törkeään rattijuopumukseen. Myös ajo-oikeuden haltija, joka syyllistyy huumausaineen käyttörikokseen taikka sellaiseen huumausainerikokseen, joka sisältää omaa huumausaineen käyttöä, määrätään toimittamaan päihdealaan perehtyneen lääkärin lausunto päihderiippuvuusasiassa, vaikka hän ei samalla teolla syyllistyisikään rattijuopumukseen. Päihdeseurannan toteuttaminen vaatii riittävää aikaa seurata ja arvioida mahdollista päihderiippuvuutta. Näin ollen määräajan pitää olla riittävän pitkä, esimerkiksi yksi vuosi. Pirkanmaalla noudatetaan kuitenkin 9 kk määräaika.

Jos on ilmeistä, että ajo-oikeuden haltija on syyllistynyt siihen tekoon, josta häntä epäillään, päätös päihderiippuvuusasiassa voidaan tehdä poliisissa jo ennen tuomioistuimen antamaa ratkaisua. Mikäli henkilö esitutkinnassa kieltää syyllistyneensä epäiltyyn tekoon, odotetaan tuomioistuimen ratkaisu ennen lääkärintodistuksen esittämisvelvollisuuden määrittämistä, ellei kiistäminen ole ilmeisen perusteetonta. Pirkanmaan poliisilaitoksessa esitutinnan suorittava poliisimies toimittaa tiedon lupavalvontayksikköön tällaisista aiemmin rattijuopumukseen syyllistyneistä rikoksesta epäillyn kuulustelun jälkeen, jolloin asia saadaan heti vireille.

Mikäli henkilö otetaan päihtyneenä säilöön vuoden tarkasteluajanjakson aikana kolme kertaa puolen vuoden sisällä, kutsutaan hänet ajo-oikeuskäsittelyyn. Päihtyneenä säilöön ottamiseen voidaan rinnastaa myös tapaukset, joissa alaikäinen henkilö on tavattu päihtyneenä, ja hänet on toimitettu joko kotiin tai sosiaaliviranomaisille. Mikäli

hänellä on lyhytaikainen ajo-oikeus, voidaan hänet määrätä toimittamaan päihdealaan erikoistuneen lääkärin lausunto jo yhden rattijuopumuksen jälkeen.

Mikäli ajo-oikeuden haltijan ottaminen päihtyneenä säilöön antaa perustellusti aihetta epäillä ajo-oikeuden haltijan vaarantavan kuljettajana liikenneturvallisuutta, hänet voidaan määrätä joko toimittamaan päihdealaan perehtyneen lääkärin lausunto päihderiippuvuusasiassa tai antaa mahdollisuus luopua ajo-oikeudestaan omasta tahdostaan.

Jos ajo-oikeuden haltijan päihteiden käyttö arvioidaan kokonaisuudessaan sellaiseksi, että hänet on alkoholin tai muun huumaavan aineen jatkuvan väärinkäytön johdosta katsottava kuljettajana liikenteelle vaaralliseksi, hänet on määrättävä toistaiseksi ajokieltoon. Huumausainerikosten ja huumausaineen käyttörikosten kohdalla tulee kuitenkin ottaa huomioon myös teon yksilöinti, koska yhdeksi huumausainerikokseksi saatetaan katsoa mahdollisesti pitkään jatkunut huumausaineen käyttö. Toistaiseksi ajokieltoon määräämisen jälkeen ajo-oikeuden haltijan asiana on osoittaa päihdealaan perehtyneen lääkärin antamalla lausunnolla, että hän täyttää ajokorttiluvan myöntämisen edellytykset. Tämän jälkeen hänelle voidaan palauttaa ajo-oikeus.

9 SALASSAPITO

Ajoneuvohallintokeskus luovuttaa poliisille ajoneuvoliikennerekisteristä Ajoneuvohallintokeskuksen ja sisäasiainministeriön poliisiosaston kanssa 30.5.2002 tehdyn sopimuksen mukaisesti ajoneuvoliikennerekisteriin talletettuja tietoja. Luovutetut tiedot ovat joko julkisia tai salassa pidettäviä.

Salassa pidettäviä tietoja ovat:

- a) henkilön kuva ja nimikirjoitusnäyte
- b) tiedot henkilön terveydentilasta
- c) tieto vammaisen pysäköintiluvasta, tieto ajoneuvoveron vapautuksesta ja autoveron palautuksesta
- d) rikoksia, niistä seuranneita rangaistuksia ja hallinnollisia tai muita seuraamuksia koskevat tiedot sekä
- e) ajokieltoon määräämistä, ajokorttiluvan tai ajokortin saamisen esteit, ADR-ajoluvan tai muun luvan peruuttamista, ajo-oikeuden raukeamista ja varoituksen antamista sekä niiden perustana olevaa tekoa tai epäiltyä tekoa koskevat tiedot.

Julkisia tietoja luovutetaan poliisille laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamiseksi. Salassa pidettäviä tietoja luovutetaan poliisille:

- a) rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa,
- b) ajokorttiasioiden käsittelyä sekä
- c) liikenteen valvontaa varten.

Tietoja saa tulostaa ja tulosteita käsitellä ainoastaan ne henkilöt, joille on myönnetty oikeus turvakiellon alaisten tietojen käsittelyyn. Ajoneuvohallintokeskus luovuttaa tiedot poliisille teknisellä käyttöyhteydellä ajoneuvoliikennerekisterin tietojärjestelmiin rakennettujen liittymien kautta. Poliisilla on oikeus tallettaa tiedot omiin rekistereihinsä, jos se on poliisille lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeen.

On muistettava, että Ajoneuvohallintokeskuksen ylläpitämään rekisteriin merkityn henkilön rikosta tai epäiltyä koskevat tiedot, mm. ajokielto, väliaikainen ajokielto tai ajo-oikeuden raukeaminen ovat salassa pidettäviä, ja niinpä puhelimesta ei saa luovuttaa tietoja edes henkilölle itselleen, koska henkilöllisyyttä ei voida todeta.

10 POHDINTA

Olen työskennellyt poliisilaitoksen toimistosihteerinä vuodesta 1982. Lainsäädäntö on muuttunut tänä aikana lähes vuosittain. Etenkin tieliikennelakiin on tullut lukuisia muutoksia.

Nimismiespiiri aikana (joulukuuhun 1996) ajo-oikeuspäätöksiä teki nimismies. Päätökset olivat pitkälti suullisia kuulemisia, eikä niistä tehty kirjallista päätöstä. Henkilölle kerrottiin ajokiellon pituus, ja asiasta tehtiin rekisterimerkintä tietojärjestelmään. Päätöksiä saatettiin tehdä kuulematta tai edes näkemättä henkilöä. Päätöksiä ei vuositasolla ollut kovinkaan montaa. Päätökset pyrittiin tekemään niin, ettei niistä juurikaan tehty valituksia. Päätöksentekijät ikään kuin pelkäsivät jonkun tekevän valituksen.

Kihlakuntauudistuksen jälkeen (1996) poliisipäälliköt, komisariat ja ylikonstaapelit alkoivat tehdä ajo-oikeuspäätöksiä. Päätösten määrä alkoi myös lisääntyä, ja monessa kihlakunnassa päätöksentekoa delegoitiin poliisipäälliköiltä komisarioille. Isommissa kihlakunnissa, kuten Tampereella, ajo-oikeuspäätöksiä teki tehtävään nimetty ylikonstaapeli. Asianomaisia alettiin kuulla ennen päätöksentekoa. Kuulemista ei kuitenkaan tapahtunut aina. Tehty päätös saatettiin lähettää asianosaiselle postitse.

Vuonna 2009 astui voimaan uusi poliisihallinnon rakenneuudistus. Sisäasiainministeriö määräsi, että ajo-oikeuspäätöksiä alkavat tehdä siihen tehtävään nimetyt poliisimiehet. Pirkanmaalla tämä merkitsi sitä, että tehtävään nimitettiin kuusi poliisimiestä ylikonstaapelin virkanimikkeellä. Ylikonstaapelit olivat toimineet poliisin kenttätehtävissä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Poliisin kenttätehtävissä hallintolaki ei tullut heille tutuksi.

Aloittaessani vuonna 1982 työurani toimistovirkailijana Ikaalisten nimismiespiirissä lääninhallitus järjesti toimistohenkilöstölle vuosittain keväällä ja syksyllä koulutustilaisuuden. Näissä koulutuksissa käytiin aina hallintomenettelylakia läpi. Sittemmin 2000 -luvulla toimistohenkilöstön koulutusta karsittiin, ja jäljelle jääneillä

kursseilla ei käsitelty uutta hallintolakia lainkaan. Koulutustilaisuudet olivat päivän tai pari pituisia, ja asiaa oli paljon käsiteltävänä, ja uskottiin, että hallintolaki on kaikille jo tuttu. Työpaikkakoulutuksissakaan ei huomioitu hallintolakia.

Vasta oikeustradenomiopinnot herättivät huomioni tähän lakiin, ja ymmärsin sen merkityksen jokapäiväisessä työssäni. Aloin tutkia työtehtäviäni hallintolain säännökset huomioiden, ja löysin paljon kehitettävää päivittäisestä työstäni. On erittäin tärkeää, että ylikonstaapelit, jotka nyt tekevät ajo-oikeuspäätöksiä, ymmärtävät hallintolain keskeiset säännökset. Poliisin koulutusohjelmia tutkiessani havaitsin, että poliisin perustutkintokoulutuksessa hallintolaki saa hyvin pienen tuntimäärän.

Opinnäytetyöhöni olen koonnut hallintolain keskeiset säännökset, ja miten ne vaikuttavat ajo-oikeuspäätöksiin. Lisäksi olen koonnut keskeisimpien ajo-oikeuspäätöksien ohjeistukset yhteen. Kansalaisten yhdenvertaisuutta lain edessä tulee kunnioittaa. Toivon, että opinnäytetyöni antaa valmiudet tähänkin.

Poliisimiehet aloittivat 1.1.2009 työnsä lupahallinnossa. Heillä oli ennen tehtävänsä aloittamista yksi perehdyttämistilaisuus, jossa he saivat perusteet mm. ajo-oikeuspäätöksistä. On ensiarvoisen tärkeää jatkaa systemaattisesti heidän kouluttamistaan. Vielä nytkin he usein joutuvat kysymään neuvoa toimistosihtereiltä, miten on aiemmin menetelty tietyissä vastaavanlaisissa tapauksissa.

Jotta ajo-oikeuspäätökset olisivat yhdenmukaisia ja ennen kaikkea lain mukaisia, olisi ylikonstaapeleiden hyvä verkostoitua. Verkostoitumisen olisi oltava paitsi maakunnallista, läänillistä kuin myös valtakunnallistakin. Yleisistä periaatteista ja tulkinnoista olisi hyödyllistä ja välttämätöntä käydä yhteistä linjakeskustelua ja vaihtaa kokemuksia.

Valtakunnallista koulutusta on myös syytä kehittää. Tällä hetkellä valtakunnallisena koulutuksena on vain kerran tai kaksi vuodessa pidettävä ajo-oikeusseminaari. Siinä on lähinnä keskitytty ajankohtaisiin lakiuudistuksiin.

Päätösten perustelemisesta olisi myös syytä antaa koulutusta. On selvää, että ylikonstaapeli, joka on tehnyt ajo-oikeuspäätöksiä aiemmin, osaa tehdä paremmat

perustelut päätöksiin kuin sellainen ylikonstaapeli, joka ei ole tehnyt koskaan aiemmin hallinnollisia päätöksiä.

Jotta päätökset olisivat samanlaisessa tapauksessa samanlaisia, pitäisi luoda jonkinlainen seurantasysteemi. Se voisi olla esimerkiksi poliisin sisäisillä intranetsivuilla toteutettava palsta. Mielestäni koulutustilaisuuksissa tulisi käydä Pirkanmaalla tehtyjä ajo-oikeuspäätöksiä lävitse ja keskustella päätösten perusteista avoimesti. Tärkeää on seurata hallinto-oikeuksien antamia ratkaisuja säännöllisesti, ja huomioida ne toiminnassa.

On syytä muistaa, että poliisin hallintorakenteen kehittämishankeen, Pora-hankkeen, valtakunnallisessa työsuunnitelmassa toiminnan tavoitteena on poliisin henkilöstön kaikkien jäsenten osaamisen varmistaminen. Ajo-oikeuspäätösten olisivat perusteluja, laadukkaita päätöksiä. Valituksia ei pidä pelätä. Hallinto-oikeuden ratkaisut on otettava huomioon päätöksiä tehtäessä. Näin on mahdollista saada yhteneväinen linja koko maahan.

LÄHTEET:

Aamulehti 24.2.2008, 54/128, A05.

Ajokorttiasetus 7.9.1990/845.

Ajokorttidirektiivi 29.7.1991/91/439/ETY.

Ajoneuvolaki 11.12.2002/1090.

Esitutkintalaki 30.4.1987/449.

Eurooppalaiset poliisin eettiset ohjeet. F-67075 Strasbourg Cedex. ISBN 951-734-518-6.

Hallintolaki 6.6.2003/434.

Hallintovaliokunnan mietintö 29/2002 vp.

Helminen, K., Kuusimäki, M., Salminen, M.1999. Poliisioikeus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Korhonen, R. 2005. Poliisin valvontakeinot ja kansalaisten yksityisyyden suoja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki ajoneuvoliikennerekisteristä 1.1.2004/541.

Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä 16.3.2007/273.

Laki liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä 24.7.1998/546.

Mäenpää, O. 2002. Hyvän hallinnon perusteet. Helsinki: Hakapaino Oy.

Mäenpää, O. 2008. Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet. Helsinki: Edita Prima Oy.

Pajunen, J. 2004. Yhdenvertaisuus ja sisäasiainministeriön ohjeen vaikutus poliisin tekemissä ajo-oikeuspäätöksissä. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 34. Helsinki: Edita Prima Oy. Tutkielma.

Perustuslaki 11.6.1999/731.

Poliisilaki 7.4.1995/493.

Poliisin hallintorakenteen kehittämishanke Pora hanke. 2008. Poliisin sisäinen julkaisu.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Päihderiippuvuuden arviointi ja ajokelpoisuus. Opas lääkäreille. STM, oppaita 1998:6, Helsinki 1998.

Sisäasiainministeriön ohje Ajokieltoon määrääminen toistuvien liikenne rikkomusten vuoksi SMDno/2008/693 29.8.2008.

Sisäasiainministeriön ohje Päihderiippuvuus ja ajo-oikeus 14.11.2008 SMDno/2008/1133 14.11.2008.

Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen ajokorttiohje.

Tieliikennelaki 3.4.1981/267.

Voimassaolevat ajokortit iän mukaan. 2008. Luettu 24.2.2009. <http://www.ake.fi>.

MALLIT KÄYTÖSSÄ OLEVISTA AJOKORTEISTA 2009 LIITE 1

AJOKORTTI - KÖRKORT - PERMIS DE CONDUIRE

1. Sukunimi
Sittälainen

2. Nimi
Eeva

3. Henkilötunnus ja syntymäaika
Henkiloetckning och födelsdatum
290507-1

4. Aikakausi
Hämningstid
LEPPÄVIRTA

5. Myöntäjä (pääntuomari)
Beviljare av förtörnings
LEPPÄVIRTA

6. Myöntämispäivä
Dag för utfärdning
20.05.1982

7. Viisumien voimassaoloaika
Sista giltighetstid
20.05.1987

8. Ajoneuvoluokilla
Fordonstklass
A B C D

LEIMA
STÄMPEL

Petrus Penttinen
Värdmyndighetschef - Myntmyndighetens chef

AJONEUVULUOKAT - FORDONSKLASSER

A Moottoripyörät Motorcyklar	E Ajoneuvoyhdistelmät Fordonkombinationer
B Henkilo- ja pakettiautot Person- och pakettbilar	K Kevyet moottoripyörät Lätta motorcyklar
C Kuorma-autot Lastbilar	T Traktorit Traktorer
D Linja-autot Bussar	

ERITYISEHDOT - SPECIALVILLKOR

- Käyttökäsi silmälasilla
Bör användas glasögon
- Terveystesti myöntäjäns kirjallisella puolesta
Sjuktestet ges av utfärdaren i skriftlig form
- Automaattivaihteisto
Automatväxellåda
- Ajoaika rajoitus
Tillåtet körningstid
- Av henkilöauton suurin sallittu ajonopeus
Personbilens största tillåtna körhastighet
- Nopeusrajoitus 80 km/h
Hastighetsbegränsning 80 km/h
- Nopeusrajoitus 80 km/h
ei koske moottoripyörää
Hastighetsbegränsning 80 km/h gäller inte motorcyklar

Phambers
Ajokortin kääntäjä/utgåvare - Förtörningsmyndighetens utgåvare

AJOKORTTI - KÖRKORT SUOMI SF FINLAND

1. Sukunimi
Elinnimi
2. Etunimi
3. Henkilötunnus
4. Aikakausi

KAARILAINE AKKUNEN-BILSTRÖM
TUULIKKI TELLERVO KAROLINA
041252-177C

Henkilön nimi/Ämbetsnamn
Tuulikki Kaarilainen

5. Myöntäjä
6. Myöntämispäivä
7. Viisumien voimassaoloaika
8. Ajoneuvoluokilla

KÖRKORTSTILAN NMS
04.12.2007
A B C

ERITYISEHDOT
SPECIALVILLKOR
1, 2, 3

1. KAKSOISKPLI - DUPLIKAT

4. Pakettiautot - Personbilar
5. Linja-autot - Bussar

AJONEUVULUOKAT - FORDONSKLASSER

A Moottoripyörät - Motorcyklar	E Ajoneuvoyhdistelmät - Fordonskombinationer
B Henkilo- ja pakettiautot - Person- och pakettbilar	K Kevyet moottoripyörät - Lätta motorcyklar
C Kuorma-autot - Lastbilar	T Traktorit - Traktorer
D Linja-autot - Bussar	

ERITYISEHDOT - SPECIALVILLKOR

1. Käyttökäsi silmälasilla - Bör användas glasögon
2. Terveystesti myöntäjäns kirjallisella puolesta - Sjuktestet ges av utfärdaren i skriftlig form
3. Automaattivaihteisto - Automatväxellåda
4. Ajoaika rajoitus - Tillåtet körningstid
5. Pakettiauton suurin sallittu ajonopeus - Personbilens största tillåtna körhastighet
6. Nopeusrajoitus 80 km/h - Hastighetsbegränsning 80 km/h
7. Nopeusrajoitus 80 km/h ei koske moottoripyörää - Hastighetsbegränsning 80 km/h gäller inte motorcyklar

AJOKORTTIDUPLIKAT
KAKSOISKPLI

AJOKORTTI KÖRKORT SUOMI FINLAND

1. AUTOILIJAA
2. ARTTO ALEKSI
3. 10.10.1952
4a. 01.01.2000
4b. 10.10.2022
4c. AJOKORTTILAA
4d. 123456
5. 101052-719E

SPERMEN

Artto Aleksi
A B C E D E

	A	B	CE	DE	EE
1a					
1b					
1c					
1d					
1e					
1f					
1g					
1h					
1i					
1j					
1k					
1l					
1m					
1n					
1o					
1p					
1q					
1r					
1s					
1t					
1u					
1v					
1w					
1x					
1y					
1z					

http://www.ake.fi/AKE/Ajokortit_ja_tutkinnot/Ajokortit/Ajokortti.htm

Pirkanmaan poliisilaitos
Tampereen pääpoliisiasema
Hatanpäänvaltatie 16, PL 147, 33101 TAMPERE

- Kutsu saapua ajo-oikeusasian käsittelyyn
 Kehotus ottaa puhelimitse yhteys
 Ilmoitus

Vastaanottaja	Sukunimi, etunimet		Henkilötunnus	
	Katuosoite		Postiosoite	
Kutsun aihe	Teidät kutsutaan ajo-oikeuttanne koskevan asian käsittelyyn. Asian selvittämiseksi ajo-oikeusasian käsittelyyn on saavuttava henkilökohtaisesti.			
Käsittelyaika, -paikka ja käsittelijä	Pvm, klo	Osoite Tampereen pääpoliisiasema Hatanpäänvaltatie 16, PL 147, 33101 TAMPERE		
	Asian käsittelijä	Puhelin	Kerros	Huone
Kutsun, kehotuksen aihe tai ilmoitettava asia	☐ Vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuutta kohtaan		☐ Liikennejuopumus ulkomailla	
	☐ Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen		☐ Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta	
	☐ Vähintään 2 rikkomusta 1 vuodessa		☐ Ei ole toimittanut vaadittua lääkärintodistusta	
	☐ Ei enää täytä ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksiä			
	☐			
Selostus ja lisätiedot Käsittelyssä ovat rikkomukset <Kirjoita xx.xx.xxxx xx ps tai rs>. Huomioiden rikkomusten ja päiväsakkojen määrä xx, yhdestä teosta määrätty xx päiväsakon rangaistus ja viimeisen kolmen vuoden aikana ollut ajo-oikeuskäsittely, on sisäasiainministeriön ohjeen mukainen ajokielto xx. Toistuvista rikkomuksista on ensisijaisena seuraamuksena vähintään yhden ja enintään kuuden kuukauden ajokielto. Ajokiellon sijasta voidaan antaa varoitus, jos ajo-oikeus on toimeentulon tai liikkumisen vuoksi välttämätön eikä rikkomusten ole katsottava osoittavan piittaamattomuutta tieliikenteen säännöksistä ja määrätystä seuraamuksista. Mahdollinen ajokielto määrätään alkamaan päätöksenteosta.				
Kutsun, kehotuksen tai ilmoituksen tiedoksianto	☐ annettu vastaanottajalle ☐ jätetty vastaanottajan asuntoon ☐ lähetetty postitse ☐ esitetty suullisesti Tiedoksiantajan / lähettäjän päiväysmerkinnät TAMPERE			

Pirkanmaan poliisilaitos

**PÄÄTÖS
AJO-OIKEUSASIASSA**

Polisiyksikön koodi	Päätöspvm	Päätösnumero
Henkilötiedot		
Suku- ja etunimet	Henkilötunnus	
Osoite	Postinumero- ja toimipaikka	
Ammatti		
Läsnäolo		
☐ Paikalla itse	☐ Asiamiehen edustamana	☐ Ei paikalla; todisteellinen kutsu annettu (liitteenä)
Valtuutetun/avustajan nimi ja ammatti		
Syy toimenpiteisiin		
Asia	Pvm	Tekopaikka
☐ Rattijuopumus		
☐ Törkeä rattijuopumus		
☐ Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen		
☐ Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta		
☐ Vakava piittaamattomuus liikenneturvallisuu- kohtaan		
☐ Liikennejuopumus ulkomailla		
Vähintään		
☐ liikenne rikkomusta yhdessä vuodessa	☐ liikenne rikkomusta kahdessa vuodessa	
☐ Ei ole toimittanut vaadittua lääkärintodistusta	Pvm	
Ei ole suorittanut vaadittua		
☐ Kuljettajantutkintoa	Pvm	☐ Ajokoetta Pvm
		☐ Ajonäytettä Pvm
☐ Ei enää täytä ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksiä		
Muu syy		Tekopvm
☐		Liitteenä
		☐ LTJ:n tuloste
		☐ Selvitys
		☐ Päätöksen lisäperustelut
Lainvoimaisuus		
☐ Päätökset lainvoimaisia	☐ Asianomainen on saattanut RV:n tuomioistuimen käsiteltäväksi	☐ Asianomainen ei ole saattanut RV:ta tuomioistuimen käsiteltäväksi
		☐ Lainvoimaa vailla olevat
Asianomaisen selvitys		
Viranomaisen merkintöjä		
Päätös		
Kommentto		
23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 41, 42, 51		
Asia on tutkittu ja alla mainittujen lainkohtien nojalla		
☐ Poliisilaitos harkitsee oikeaksi	☐ Ei toimenpiteitä	
Määrätä päättymään väliaikainen		
☐ 1 Ajokielto	Päätymispvm	☐ 2 Peruutus Päätymispvm
☐ TLL 77 § 2	☐ TLL 77 § 3	☐ AKA 38 § 2 ☐ AKA 45 § 4
Määrätä ajokieltoon määräajaksi		
Ajokiellon alkamisvpm	Viim. voimassaolopvm	
☐ TLL 75 § 2/3	☐ TLL 75 § 2/4	☐ TLL 75 § 2/5 ☐ TLL 75 § 2/6 ☐ TLL 75 § 3 ☐ TLL 78 § 3 ja 4 ☐
Määrätä ajokieltoon toistaiseksi		
Ajokiellon alkamisvpm	☐ TLL 70 § 1	☐ TLL 73 § 2 ☐ TLL 74 § ☐ TLL 75 § 2/1 ☐ TLL 75 § 2/2
	☐ TLL 76 § 1	☐ TLL 78 § 3 ☐ AKA 9 § ☐ AKA 35 §
Pitää voimassa poliisimiehen määräämä väliaikainen		
☐ 1 Ajokielto	Päätymispvm	☐ 2 Peruutus Päätymispvm
☐ TLL 76 § 1/2	☐ TLL 76 § 1/4	☐ TLL 77 § 1 ☐ AKA 38 § 2 ☐ AKA 45 § 4

Pirkanmaan poliisilaitos

**PÄÄTÖS
AJO-OIKEUSASIASSA**

Antaa varoituksen

 TLL 75 § 2/4 TLL 75 § 2/5 TLL 75 § 3 TLL 80 § 1 TLL 102 §

Katsoa ajokielto väliaikaisen ajokiellon pituuden vuoksi kokonaan kärsityksi

 TLL 75 § 2/3 TLL 75 § 2/4 TLL 75 § 2/5 TLL 75 § 2/6 TLL 75 § 3 TLL 77 § 4 TLL 78 § 3 ja 4

Määrätä suoritamaan hyväksytysti

 1 Kuljettajantutkinto 2 Ajokoe 3 Ajonäyte Luokka _____ Nro _____ Viimeistään (pvm) _____

 TLL 73 § 2 TLL 74 § AKA 35 § 1

Määrätä toimittamaan

Viimeistään (pvm)

 N Lääkärin tai optikon todistus näkökyvystä L Lääkärintodistus

Mikä erikoislääkäri _____

 E Erikoislääkärin todistus

 TLL 73 § 1 TLL 73 § 2 AKA 35 § 1

Määrätä omasta pyynnöstä ajo-oikeus raukeamaan

 TLL 81 § 1

Muuttaa ajokorttiluokaksi

Luokka _____

Numero _____

 1 Määrääjäksi

Muutoksen viim. voimassaolopvm _____

 4 Kokonaan

 AKA 9 §

Uusi ajokortti tilataan

 AKA 17 § 1 Laki alkoholukolla valvotusta ajo-oikeudesta 3 §

 K Kyllä E Ei

Erityisehdot

 Poistaa erityisehdot

Muuttaa ajo-oikeuden erityisehdoksi

Lisäys

Poisto

Luokka

Lisäehdot

☐ 01 Käytettävä korjaavia linsejä	☐	☐		
☐ 02 Kuulokoje/kommunikoinnin apuväline	☐	☐		
☐ 03 Proteesi/ortopedin apuväline	☐	☐		
☐ 10 Muutettu vaihteisto	☐	☐		
☐ 15 Muutettu kytkin	☐	☐		
☐ 20 Muutettu jarrujärjestelmä	☐	☐		
☐ 25 Muutettu kaasupoljin	☐	☐		
☐ 30 Muutettu yhdistetty jarru- ja kaasupoljinjärjestelmä	☐	☐		
☐ 35 Muutettu hallintalaitteisto	☐	☐		
☐ 40 Muutettu ohjauslaitteisto	☐	☐		
☐ 42 Muutettu/muutetut taustapeilit	☐	☐		
☐ 43 Muutettu kuljettajan istuin	☐	☐		
☐ 44 Moottoripyörään tehdyt muutokset	☐	☐		
☐ 45 Ainoastaan sivuvaunullinen moottoripyörä	☐	☐		
☐ 50 Rajoitettu yksilöityyn ajoneuvoon (valmistenro)	☐	☐		
☐ 51 Rajoitettu yksilöityyn ajoneuvoon (rek.nro)	☐	☐		
☐ 55 Ajoneuvomuutosten yhdistelmät	☐	☐		
☐ 78 Rajoitettu ajoneuvoihin, joissa on automaattivaihteisto	☐	☐		
☐ 111 Alkoholukko	☐	☐		

Toimitettava

 L Lääkärintodistus Viimeistään, pvm _____

 E Erikoislääkärin todistus Viimeistään, pvm _____ Mikä erikoislääkäri _____

 AKA 16 § 1/1

 AKA 16 § 1/2

 AKA 16 § 2

 AKA 16 § 3

 Laki alkoholukolla valvotusta ajo-oikeudesta 3 §

Uusi ajokortti tilataan

 K Kyllä E Ei

Peruuttaa ammattiajolupa

 1 Määrääjäksi

Peruutuksen alkamispvm _____ Viim. voimassaolopvm _____

 2 Toistaiseksi

Peruutuksen alkamispvm _____

 AKA 37 § 1/2

 AKA 37 § 1/3

 AKA 38 §

Pirkanmaan poliisilaitos

**PÄÄTÖS
AJO-OIKEUSASIASSA**

Ajokortti/-lupa

☐ Ajokortti Luokka/Versionro	Myöntäjä	Saatu haltuun ☐ K Kyllä ☐ E Ei	Palautettu ☐	Toimenpidepvm
☐ Ammattiajolupa Versionro	Myöntäjä	Saatu haltuun ☐ K Kyllä ☐ E Ei	Palautettu ☐	Toimenpidepvm
☐ Liikenneopettajalupa Versionro	Myöntäjä	Saatu haltuun ☐ K Kyllä ☐ E Ei	Palautettu ☐	Toimenpidepvm
☐ Opetus-/harjoituslupa Luokka/Versionro	Myöntäjä	Saatu haltuun ☐ K Kyllä ☐ E Ei	Palautettu ☐	Toimenpidepvm

Annettiin

Valitusosoitus

Päätös pannaan täytäntöön valituksesta huolimatta (TLL 106a § ja AKA 53 § 1)

Ratkaisijan allekirjoitus, virkanimike ja nimenselvennys

Esittelijän allekirjoitus, virkanimike ja nimenselvennys

Tämä päätös on annettu tiedoksi (paikka ja päivämäärä)

Tiedoksisääjän allekirjoitus	Tiedoksiantajien allekirjoitukset / haastemiehen allekirjoitus ja nimenselvennys
Ilmoitettu syyttäjälle, pvm	Syöttönro, syöttöpvm ja kellonaika, syöttäjä

Maksu

Maksu €

Maksun peruste
Suoritemaksun määrääminen perustuu valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n nojalla annettuun sisäasiainministeriön asetukseen poliisin suoritteiden maksullisuudesta (1266/2007).

Maksun oikaiseminen
Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen kirjallisesti oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Huom!
Ajo-oikeutta ei ole sillä, joka on määrätty ajokieltoon. Sen joka on määrätty ajokieltoon, on luovutettava heti ajokorttinsa poliisille. Ajo-oikeus alkaa uudelleen, kun ajokiellon päättymisen jälkeen ajokortti palautetaan poliisin toimesta haltijalleen tai hänelle annetaan uusi ajokortti.

Mikäli ajokorttia ei ole saatu poliisin haltuun ajokieltoon määräämisen yhteydessä tai sen jälkeen, on tämä ajokortti ajo-oikeuden kannalta mitätön ajokiellon päättymisen jälkeenkin (TLL 64 § 2 ja 82a §).

VALITUSOSOITUS

- Valitusviranomainen** Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella.
Valitus on toimitettava hallinto-oikeuden kirjaamoon osoitteella:
- Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
- Valitusaika** Valituskirjelmä on toimitettava hallinto-oikeuteen viimeistään 30 päivänä päätöksen tiedoksisaantipäivästä sitä lukuun ottamatta. Omalla vastuullaan valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä. Valituskirjelmän katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.
- Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin on kysymyksessä sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Milloin päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vaatimatta, päätös katsotaan tiedoksisaaduksi seitsemäntenä päivänä päätöksen merkitystä postinjäätöpäivästä.
- Valituskirjelmän sisältö** Valituskirjelmässä on ilmoitettava
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
  - päätös ja muutokset, joita valittaja päätökseen vaatii
  - muutosvaatimukset ja niiden perusteet
- Valituskirjelmän liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä tämä päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä, tiedoksisaantitodistus sekä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- Valituskirjelmän allekirjoitukset** Valituskirjelmä on valittajan tai valituskirjelmän muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan muu laatija on allekirjoittanut valituskirjelmän, siinä on mainittava myös laatijan asuinpaikka ja postiosoite.
- Valituksen maksullisuus** Valitus on maksullinen. Vireillepanijan tulee suorittaa siitä tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain mukainen oikeudenkäyntimaksu.

LIITE AJO-OIKEUTTA KOSKEVAAN PÄÄTÖKSEEN

PÄÄTÖS LIITTEINEEN ON ESITETTÄVÄ LÄÄKÄRILLE !

KOSKEE:

Viranomaismerkinnät _____ ajo-oikeuspäätökseen
 on kuljettanut ( ) eri kertaa moottoriajoneuvoa alkoholin vaikutuksen
 alaisena:

-
-
-

Yllä olevan johdosta katson, että hänellä voidaan katsoa olevan sellainen alkoholiriippuvuus, ettei hän kykene pidättäytymään moottoriajoneuvon kuljettamisesta alkoholin vaikutuksen alaisena ollessaan.

Hän ei siten täytä EU:n ajokorttidirektiivin 91/493/ETY-liitteen III 14-kohdan ja TIELIIKENNELAIN 70§:n tarkoittamia ajokortin saamisen edellytyksiä.

Edellä mainituilla perusteilla **määrään** hänet asianmukaisen **asiantuntijalääkärintlausunnon perusteella osoittamaan**, ettei hänellä ole yllä mainittua riippuvuutta. Lääkärintlausunnon tulee perustua Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeen 1998:6 mukaiseen seurantaan. Ellei esteitä ole, **lääkärintlausunto tulee esittää viimeistään**

Mikäli lääkärintlausunnon esittäminen ilman pätevää syytä laiminlyödään, tulen laiminlyönnin johdosta tuolloin asettamaan hänet toistaiseksi ajokieltoon.

Tilatessanne aikaa ilmoittakaa tarvitsevanne todistuksen **ajokelpoisuuden seuranta** varten.

(Seuranta kestää 6 kuukautta, joten todistusta ei saa yhden käynnin perusteella, huomioithan tämän ja tilaat ajan lähiaikoina.)

Sovelletut lainkohdat:

TLL 70 §

Poliisi voi myöntää luvan ajokortin saamiseen hakijalle, joka täyttää asetuksella säädetyn terveysvaatimukset ja jota ei alkoholin tai muun huumaavan aineen jatkuvan väärinkäytön vuoksi ole katsottava kuljettajana liikenteelle vaaralliseksi.

TLL 75§ 2 mom 1-kohta

Ajo-oikeuden haltija on ... määrättävä ajokieltoon:

1) Jos hän ei enää täytä 70§:n 1 momentissa säädettyjä ajokortin myöntämisen edellytyksiä

AJOKORTTIDIREKTIIVI 91/439/ETY, LIITE III, KOHTA 14.1

Ajokorttia ei saa antaa eikä uudistaa hakijoille tai kuljettajille, jotka ovat alkoholiriippuvaisia tai jotka eivät kykene pidättäytymään ajamisesta alkoholin vaikutuksen alaisena.

Ajokortti voidaan myöntää tai uudistaa aikaisemmin alkoholiriippuvaiseksi todetulle hakijalle tai kuljettajalle **asiantuntijalääkärintlausunnon ja säännöllisten lääkärintarkastusten perusteella, jos henkilö osoittaa olleensa raittiina määrääjän.**